

IV. Sądownictwo

A. Przegląd Orzecznictwa

ORZECZNICTWO KARNE SĄDU NAJWYŻSZEGO

I. Kodeks kamy.

Art. 20 k. k. 1. Nieświadomość bezprawności czynu obejmuje jedynie błąd co do prawa, czyli nieznanomość przepisów prawnych, nigdy zaś nieświadomość okoliczności, należących do istoty czynu. Nieświadomość czy to faktu konkretnego, czy to okoliczności, dotyczących stosunków prawnych, wyklucza przestępność działania i nie ma nic wspólnego z „nieświadomością bezprawności czynu”.

Błąd co do tego, czy zabrane mienie ruchome stanowi cudzą własność, dotyczy okoliczności faktycznej, należącej do istoty czynu i całkowicie wyklucza przestępność działania w myśl § 1 art. 20 k. k. (10. I. 1935 r., 2 K. 1586/34).

2. Uwzględnienie nieświadomości bezprawności czynu, w myśl art. 20 § 2 k. k., zależy od uznania sądu, jest więc prawem sądu, a nie prawem oskarżonego i nierozważenie tej kwestji w uzasadnieniu wyroku nie stanowi uchybienia, obrażającego prawa oskarżonego i nie może być z jego strony przedmiotem zarzutu kasacyjnego. (23. X. 1934 r., 2 K. 970/34).

Art. 21 k. k. 1. Bezpośredniość zamachu istnieje od chwili rozpoczęcia ataku.

Podnoszenie płyty, jak i nachylenie się celem podniesienia jej, może stanowić początek ataku, jeżeli sąd przyjąłby za usadnione, że spełniający tę czynność zamierzał, podniósłszy tę płytę, rzucić ją w oskarżonego, aby go uszkodzić na ciele. Jeżeli tego zamiaru nie było, lecz obawa oskarżonego w tym kierunku byłaby uzasadniona, należałoby zastosować przepisy o błędzie, co również może usprawiedliwić obronę konieczną, dokonaną przez oskarżonego. (8. X. 1934 r., 1 K. 637/34).

2. Działanie przedsięwzięte celem odwzajemnienia doznanej już krzywdy, zwłaszcza w momencie, gdy dalsze niebezpieczeństwo osobie zaatakowanej nie zagraża, nie mieści się w granicach obrony koniecznej. (20. XI. 1934 r., 2 K. 1186/34).

3. W postępowaniu przed sądem przysięgłych, o ile chodzi o obronę konieczną z § 1 art. 21 k. k., pytanie należy ułożyć w myśl

art. 428 k. p. k., o ile zaś chodzi jedynie o przekroczenie granic obrony koniecznej, przewidzianej § 2 art. 21 k. k., to w myśl art. 427 k. p. k., przy uprzednim postawieniu pytania głównego co do winy z art. 425 k. p. k.

W przypadku, gdy zachodzi powoływanie się tak na działanie w obronie koniecznej, jak i ewentualne przekroczenie jej granic, należy postawić przede wszystkim trójpytanie przewidziane w art. 428 k. p. k. prócz tego zaś pytanie dodatkowe z art. 427 k. p. k. co do okoliczności z § 2 art. 21 k. k., które to pytanie wymagałoby odpowiedzi w wypadku zatwierdzenia pytań co do popełnienia czynu i co do winy, a zaprzeczenia pytania co do działania oskarżonego w obronie koniecznej (§ 1 art. 21 k. k.). (21. XII. 1934 r., 2 K. 1524/34).

4. Przepis § 1 art. 21 k. k. obejmuje tylko wypadki, w których zachodzi obrona konieczna w postaci klasycznej, wywołującej ten skutek, iż działanie sprawcy nie może być uważane za bezprawne, lecz musi być uznane za czyn prawny, nie wykazujący żadnych cech przestępnych. (21. XII. 1934 r., 2 K. 1524/34).

5. Z przepisu § 2 art. 239 i § 2 art. 256 k. k. wynika, że wyzywające zachowanie się napadniętego, nie odbiera atakowi na cześć lub nienaruszalność cielesną cech przestępnych. Atak, nawet spowodowany, nie przestaje być bezprawnym a przeto służy przeciw niemu prawo obrony koniecznej. (13. XI. 1934 r., 3 K. 1101/34).

Art. 22 k. k. Stan wyższej konieczności w odróżnieniu od stanu obrony koniecznej zachodzi nie wtedy, gdy działa się w obronie prawa przed zamachem bezprawnym na nie, a wtedy, gdy w celu uchylenia grożącego niebezpieczeństwa narusza się dobro innej osoby, niczyjego prawa nienaruszającej. (12. XI. 1934 r. 1 K. 740/34).

Art. 27 k. k. 1. Pomocnikiem w rozumieniu art. 27 k. k. jest ten, czyje działanie umożliwia osiągnięcie skutku przestępnego innej osobie. Wola pomocnika musi być skierowana do pomocy w dokonaniu przestępstwa i pomocnik musi znać istotne znamiona czynu karalnego, do którego popełnienia pomaga, natomiast nie jest wymaganiem, by znane mu były konkretne okoliczności wykonania czynu. (11. XII. 1934 r., 2 K. 1437/34).

2. Przybycie na miejsce przestępstwa z zamiarem udzielenia sprawy pomocy, jest wystarczające do zastosowania przepisu art. 27 k. k. (3. I. 1935 r., 2 K. 1577/34).

3. Fakt, że sprawca zna przedmiot przestępstwa, nie wyklucza znamion pomocy jeżeli pomocnik informuje sprawcę o tem, iż przedmiot przez sprawcę spostrzegany i znany mu jest identyczny z tym, na którym według zamiaru sprawcy i pomocnika skupić się ma

przestępne działanie, lub też jeżeli pomocnik ułatwia samoistne stwierdzenie przez sprawcę identity przedmiotów. (14. XI. 1934 r., 3 K. 1309/34).

Art. 28 k. k. 1. Z treści art. 28 k. k. wynika, iż za moment, charakteryzujący działanie podżegacza jako przestępstwo dokonane, uważać należy fakt rzeczywistego dokonania przestępstwa, które podżegacz chciał wywołać, nie zaś chwilę, w której osoba podżegana powzięła stanowczy zamiar popełnienia przestępstwa. (18. X. 1934 r., 3 K. 1146/34).

2. Bez ustalenia, że świadomość pomocnika obejmowała znamiona tego przestępstwa, do którego pomoc głównemu sprawcy była udzielona, niema odpowiedzialności za to przestępstwo w rozumieniu art. 27—28 k. k. (5. XI. 1934 r., 2 K. 1072/34).

3. Pomocnictwo jest jedną z form przestępstwa, za które pomocnik odpowiada tylko o tyle, o ile do urzeczywistnienia go miał zamiar przyczynić się w sposób, określony w art. 27 k. k.

Odpowiedzialność pomocnika nie jest należna od rzeczywistego dokonania lub usiłowania czynu przez głównego sprawcę i zachodzi ona nawet w tym wypadku, gdy główny sprawca nie przedsięwziął wogóle żadnego działania; z drugiej jednak strony pomocnik nie odpowiada za to, że główny sprawca skorzystał z pomocy w sposób uzasadniający przypisanie mu cięższego przestępstwa, niż to, do którego pomocnik chciał udzielić pomocy. (3. XII. 1934 r., 2 K. 1269/34).

Art. 31 k. k. 1. Zasady prawne dotyczące przestępstw ciągłych mają też zastosowanie i do przestępstw trwałych, gdyż tak przy jednych, jak i drugich przestępstwach chodzi o sztuczną jedność czynu.

Przestępstwo zatem trwałe kończy się z chwilą faktycznego zaprzestania przestępnego działania, albo wskutek uniemożliwienia dalszego trwania w stanie przestępnym, lub z okresem czasu, za który następuje zasądzenie.

Ponowienie przestępnej czynności po okresie objętym skazaniem, stanowi nowe już przestępstwo.

Przy przestępstwach kolektywnych, ciągłych i trwałych, nie mogą stanowić podstawy do ponownego ścigania poszczególne przejawy działalności przestępnej, które miały miejsce przed osądzeniem czynu w procesie, w którym zajmowano się tylko fragmentem owego czynu, chociażby przy wyrokowaniu o całym szeregu poszczególnych faktów, połączonych w jedność prawną, ani oskarżyciel, ani sąd nie mieli wiadomości, przyczem obojętne jest, czy to nastąpiło z ich winy, czy nie. (7. I. 135 r., 2 K. 1582/34).

2. Wyrok łączny musi brać za podstawę kary już wymierzone i nie może operować innym rodzajem kary przez żaden sąd niewymierzonym, chociażby to była kara dodatkowa. (19. X. 1934 r., 1 K. 807/34).

3. Sąd, wydający wyrok łączny stosownie do zasad określonych w § 2 art. 31 k. k., będąc wiązany prawomocnymi wyrokami, nie może wdawać się w rozstrzygnięcie kwestyj w wyrokach tych już prawomocnie rozstrzygniętych, w szczególności zaś nie może orzec niczego, co by w rzeczywistości treść wyroków zmieniało. (27. XI. 1934 r., 3 K. 1136/34).

Art. 36 k. k. W przypadku jednoczynowego zbiegu ustaw z art. 36 k. k. chodzi o jeden czyn i w postępowaniu przed sądem przysięgłych należy w tym przypadku odnośnie do tego czynu zadać jedno pytanie, które powinno obejmować wszystkie ustawowe znamiona przepisów karnych, pod które czyn ten podpada. (11. I. 1935 r., 2 K. 1610/34).

Art. 43 k. k. Bezpośrednia zamiana grzywny, wymierzonej oskarżonemu, na areszt w razie jej nieuiszczenia, nie stanowi obrazy § 2 art. 43 k. k., ponieważ wykonanie pracy na rachunek grzywny, wobec braku przepisów o organizacji i warunkach tej pracy, jest faktycznie niemożliwe. (31. X. 1934 r., 2 K. 1130/34).

Art. 47 § 1 lit. c k. k. Ustalenie działania w celu osiągnięcia korzyści majątkowej, nie wystarcza do zastosowania § 1 lit. c art. 47 k. k.

Chęć zysku zachodzi tylko w wypadkach požądania bezprawnego powiększenia swego majątku kosztem innej osoby. Aczkolwiek okoliczność, w jaki sposób sprawca zechce zużyć bezprawnie uzyskany przedmiot lub jego wartość jest obojętna, niemniej jednak w pewnych wypadkach może wpłynąć na wynik ostatecznej oceny, czy w konkretnym wypadku pobudką działania sprawcy była istotnie chęć zysku. (31. X. 1934 r., 3 K. 1235/34).

Art. 54 k. k. Przyjęcie przez sąd pod uwagę przy wymiarze kary szczególnej szkodliwości czynu przestępnego w danym konkretnym wypadku nie uchybia przepisowi art. 54 k. k. (25. IX. 1934 r., 1 K. 524/34).

Art. 58 k. k. Sąd, jeżeli okresu tymczasowego aresztowania nie zalicza, nie wydaje w tym przedmiocie żadnego postanowienia, ani też nie ma obowiązku omówić w wyroku powodów niezaliczenia aresztu. (3. X. 1934 r., 3 K. 1103/34).

2. Przepis art. 58 k. k. odnosi się tylko do tymczasowego aresztowania, jakie zarządzono w danej sprawie, nie zaś w jakiegokolwiek sprawie, poprzedzającej chwilę wydania wchodzącego w grę wyroku. (31. X. 1934 r., 2 K. 1194/34).

3. Art. 58 k. k. nie dotyczy zastępczej kary aresztu. (6. XI. 1934 r., 1 K. 724/34).

Art. 59 k. k. Nadzwyczajne złagodzenie kary (art. 59 k. k.) wolno stosować tylko w wypadkach, wyraźnie i wyczerpująco wskazanych w kodeksie karnym, a mianowicie przy art. 18 § 1, 20 § 2, 21 § 2, 22 § 4, 24 § 2, 29 § 2, 30 § 2, 76 § 1, 77, 142, 220, 257 § 2, 262 § 4, 263 § 2 i 264 § 2 k. k. (20. XII. 1934 r., 1 K. 936/34).

Art. 60 k. k. 1. W systemie k. k. nawyknienie przestępstwa na równi z zawodowością i recydywą nie stanowi elementu stanu faktycznego przestępstwa, a jedynie jest okolicznością ustawową, podwyższającą karalność przestępstwa w konkretnym wypadku. (17. IX. 1934 r., 3 K. 848/34).

2. Tożsamość rodzajowa kradzieży i paserstwa zezwala na stosowanie do nich przepisów o recydywie. (23. X. 1934 r., 2 K. 1054/34).

Art. 61 k. k. I. W przypadku warunkowego zawieszenia wykonania kary sąd orzekający obowiązany jest uzasadnić zgodnie z momentami, wymienionymi w § 2 art. 61 k. k., swoje przypuszczenie, że oskarżony, pomimo niewykonania kary, nie popełni nowego przestępstwa. (12. X. 1934 r., 2 K. 1083/34).

2. Zawieszenie lub niezawieszenie warunkowe kary może być uzależnione jedynie od oceny osoby sprawcy pod kątem widzenia jego przyszłości.

Uzasadnienie odmowy warunkowego zawieszenia kary jest konieczne, gdy obrona oskarżonego albo jego apelacja sprowadzają się do wniosku o zawieszenie kary i udowodnienia, że zachodzą ku temu warunki oraz gdy sąd odwoławczy uchyla wyrok I instancji w części, dotyczącej zawieszenia kary, przyczem uzasadnienie zarówno zawieszenia kary jak i odmowy jej izawieszenia, winno odpowiadać przepisom art. 379 k. p. k. oraz art. 61—64 k. k. (3. X. 1934 r., 3 K. 1103/34).

Art. 84 k. k. 1. Zarządzenie umieszczenia przestępcy w zakładzie dla niepoprawnych w myśl art. 84 k. k. wymaga uzasadnienia, dlatego sąd uznał, że sprawca jest niebezpieczny i że pozostawienie go na wolności grozi niebezpieczeństwem porządkowi prawnemu. (30. XI. 1934 r., 2 K. 1392/34).

2. Skoro fakt recydywy i zawodowości sprawcy ujawnił się dopiero przy wydawaniu wyroku łącznego, to niema przeszkody do zastosowania względem niego środka zabezpieczającego, sąd jednak powinien uzasadnić, dlaczego uznał sprawcę za niebezpiecznego. W tym wypadku obok ustalenia, iż sprawca był przestępcą zawodo-

wym lub z nawyknienia, niezbędne jest ustalenie i uzasadnienie, iż pozostawienie go na wolności grozi niebezpieczeństwem porządkowi prawnemu. (19. X. 1934 r., 1 K. 807/34).

Art. 127 k. k. 1. Znieważenie z art. 127 k. k. zachodzi nietylko przy lżeniu lub wyszydzaniu (art. 152, 173 k. k.), lecz przy wszelkiej w jakikolwiek sposób wyrażonej chęci poniżenia, przyczem jest rzeczą obojętną, czy sprawca sam osobiście w miejscu urzędowania władzy państwowej ją znieważył, czy wręczył sam pismo znieważające lub też pismo takie drogą pocztową przesłał. (6. IX. 1934 r., 3 K. 811/34).

2. Art. 127 k. k. przewiduje publiczne znieważenie władz i urzędów nie zaś zniewagę w miejscu publicznym. Znamię „publiczności” zachodzi również w przypadku, gdy odezwanie się nastąpiło na zebraniu zamkniętym, o ile było obsadzone przez większą ilość osób, które mogły słyszeć wypowiedziane słowa. (23. XI. 1934 r., 3 K. 1222/34).

Art. 128 k. k. 1. Przez nieprzyzwoite zachowanie się w myśl art. 128 k. k. należy rozumieć zachowanie się, wykraczające poza granice normalnie przyjętego sposobu bycia i przedmiotowo nie odpowiadające zwyczajowi zachowania się w urzędzie.

Samo głośne przemawianie nie stanowi jeszcze nieprzyzwoitego zachowania się i dopiero gdy jest ono prowadzone świadomie podniesionym głosem w tonie napastliwym lub demonstracyjnym, przedstawia się jako zachowanie nielicujące z należną urzędowi powagą i godnością, pozostającą pod ochroną art. 128 k. k. (20. XI. 1934 r., 2 K. 754/34).

2. Dla bytu przestępstwa, przewidzianego w art. 128 k. k., nie jest niezbędne, by zachowanie się sprawcy zawierało cechy okazania niechęci lub lekceważenia organu państwowego, karalnym jest każde zachowanie się w sposób nieprzyzwoity, t. zn. odbiegający ujemnie od przyjętych norm współżycia, o ile zachowanie to miało miejsce w czasie zajęć urzędowych organu państwowego. (19. X. 1934 r., 2 K. 1136/34).

3. Każdemu organowi państwowemu służy domniemanie, iż działa prawidłowo i zgodnie z ustawą, wypowiedzenie zatem słów, podających w wątpliwość prawidłowe działanie urzędnika, stanowi tem samem lekceważenie powagi organu państwowego, które jest istotą przestępstwa z art. 128 k. k. (6. XII. 1934 r., 2 K. 1377/34).

4. Cela aresztancka nie może być uznana w stosunku do aresztanta za siedzibę urzędu, a zwykłe czynności funkcjonariusza więziennego nie mogą być uważane za zajęcia urzędowe, ulegające ochronie z art. 128 k. k. (7. IX. 1934 r., 3 K. 610/34).

Art. 128 i 129 k. k. Byt przestępstwa z art. 128 jak i 129 k. k. jest uzależniony od cechy prawności czynności urzędowej, przez którą należy rozumieć formalne uprawnienie organu państwowego do podjęcia określonej czynności, merytoryczna zaś zasadność lub bezpodstawność podjętej czynności dla bytu tych przestępstw jest obojętna.

Kwestja terytorjalnej właściwości lub niewłaściwości organu egzekucyjnego, w myśl § 11 rozp. Rady Min. z 25. VI. 1932 r. o postępowaniu egzekucyjnym władz skarbowych (Dz. Ust. poz. 580), nie pozbawia czynności tego organu charakteru prawnego. (23. X. 1934 r., 2 K. 1021/34).

Art. 129 i 133 k. k. Do zakresu czynności urzędnika należy także wszelkie prawne przeciwdziałanie karalnym wystąpieniem przeciw władzy, którą w chwili urzędowania reprezentuje. Urzędnik, któryby po znieważeniu go w czasie jego urzędowania nie przedsięwziął wszelkich możliwych dla niego środków, zmierzających do przywrócenia naruszonej powagi władzy, dopuściłby się zaniechania ciążących na nim obowiązków służbowych.

Przemocą z art. 129 k. k. jest czyn zdążający do uniemożliwienia przedsięwzięcia urzędowej czynności przez fizyczne ograniczenie swobody ruchów lub działania, „napaścią” zaś z art. 133 k. k. jest czyn, zmierzający do naruszenia nietykalności cielesnej. (17. X. 1934 r., 3 K. 814/34).

Art. 132 k. k. 1. Dla bytu przestępstwa z art. 132 k. k. konieczne jest, by sprawca czynu dopuścił się umyślnie, bądź działając w zamiarze znieważenia urzędnika podczas pełnienia przez niego obowiązków służbowych, bądź przewidując możliwość takiego skutku i na możliwość tę godząc się. (26. XI. 1934 r., 1 K. 856/34).

2. Przyznane sądowi w § 2 art. 256 k. k. prawo niewymierzania kary w wypadku prowokacji lub retorsji ze strony obrazonego, dotyczy w razie obrazu urzędnika tylko tych przypadków gdy obraza nastąpiła spowodu pełnienia tych obowiązków, gdyż ta ostatnia obraza przewidziana jest w art. 132 k. k. (6. XII. 1934 r., 2 K. 1320/34).

3. Niewłaściwy sposób wykonania czynności, leżących w granicach uprawnienia urzędnika, nie odejmuje jego czynności charakteru czynności, dokonanej podczas pełnienia obowiązków służbowych w rozumieniu art. 132 § 1 k. k.

Sięgnięcie przez egzekutora do kasy z pieniędzmi w momencie otwarcia jej przypadkowo przez samego dłużnika, który odmawia uiszczenia słusznie egzekwowanej należności, nie stanowi działania, przekraczającego ramy przepisu art. 23 rozp. Rady Ministrów z dnia

25. VI. 1932 r. o postępowaniu egzekucyjnym władz skarbowych (Dz. Ust. poz. 580) a więc czynności bezprawnej. (20. XII. 1934 r., 2 K. 1451/34).

Art. 134 k. k. 1. Obietnica korzyści, uczyniona w tym celu, by wpłynąć na swobodną decyzję sędziego w kierunku korzystnym dla obiecującego, wypełnia całkowicie przestępstwo z art. 134 k. k. nawet w razie Stwierdzenia, że sędzia doszedłby bez postronnego wpływu do decyzji pomyślnej dla ofiarującego korzyści, jeżeli ofiarujący z możliwością innej decyzji się liczył. (27. IX. 1934 r., 1 K. 584/34).

2. Naruszeniem obowiązków służbowych każdego funkcjonarjusza sądu byłoby jakiegokolwiek działanie, skierowane ku usunięciu aktów, znajdujących się w sądzie, choćby takich, które nie są mu powierzone, lecz czynu funkcjonarjusz dopuściłby się choćby bez wiedzy mającego nad aktami nadzór. Rodzaj dowodów, które uległyby zniszczeniu, jak i możliwość ich zrekonstruowania nie wyłącza zastosowania art. 134 k. k. (25. IX. 1934 r., 1 K. 524/34).

3. Dla odpowiedzialności z art. 134 k. k. wystarcza ustalenie, że udzielenie lub obietnica udzielenia korzyści nastąpiły w zamiarze skłonienia urzędnika do naruszenia obowiązku służbowego. (22. X. 1934 r., 1 K. 710/34).

4. Działanie skierowane bezpośrednio ku urzeczywistnieniu wyśpępnego zamiaru, bez wiedzy ze strony sprawcy, że dokonanie przestępstwa jest niemożliwe ze względu na brak przedmiotu, bądź użycie nieudolnych środków, nie staje się bezkarne w myśl zasad § 2 art. 23 k. k.

Nakłanianie urzędnika do naruszenia obowiązku służbowego za pomocą korzyści majątkowej, pomimo, że czynność, do której oskarżony nakłania urzędnika, nie należy do zakresu jego władzy, podpada pod art. 134 k. k., jeśli oskarżony działa w przeświadczeniu, że możliwość takiego naruszenia obowiązków po «tronie tego urzędnika istnieje. (19. X. 1934 r., 2 K. 1120/34).

Art. 138 k. k. Pod sankcję art. 138 k. k. podpada tylko takie fizyczne usunięcie przedmiotu, które ujawni właściwości bezprawnego i umyślnego w znaczeniu § 1 art. 14 k. k. zamachu na swobodę rozporządzenia władzy w postaci uszkodzenia lub usunięcia przedmiotu. (30. X. 1934 r., 3 K. 983/34).

Art. 140 k. k. Podmiotem przestępstwa, przewidzianego w art. 140 k. k., może być każda osoba, składająca zeznanie, mające służyć za dowód dla sądu lub innej władzy, a więc może nim być również i strona w procesie cywilnym, która, złożwszy przysięgę, zeznała nieprawdę lub zataiła prawdę. (24. IX. 1934 r., 2 K. 569/34).

Art. 142 lit. b k. k. Przepis art. 142 lit. „b” k. k. w stosunku do podżegacza mógłby mieć zastosowanie jedynie w tym przypadku.

gdyby po złożeniu przez świadka fałszywego zeznania, a przed rozstrzygnięciem sprawy, podżegacz (przyczynił się do sprostowania tego zeznania (np. przez skłonienie świadka do cofnięcia zeznania); natomiast przepis ten nie może mieć zastosowania, gdy świadek nie dał się nakłonić do złożenia fałszywego zeznania i gdy powód zrzekł się powództwa po tem, jak świadek zeznał przed sądem, że nic w sprawie nie wie i że był nakłaniany przez powoda do złożenia fałszywego zeznania na jego korzyść. (3. XII. 1934 r., 1 K. 828/34).

Art. 147 k. k. Stwierdzenie, czy i jaka pobudka kierowała działaniem oskarżonego, jest dla ustalenia przestępstwa z art. 147 k. k. zbędne. (20. IX. 1934 r., 2 K. 802/34).

Art. 148 k. k. Artykuł 148 k. k. przewiduje okazanie pomocy sprawcy przestępstwa po jego popełnieniu; natomiast okazanie pomocy sprawcy przestępstwa przed jego dokonaniem lub w czasie dokonywania stanowi pomocnictwo z art. 27 k. k., bądź odrębne przestępstwo, przewidziane w przepisie szczególnym.

Ułatwienie szeregowemu przebrania się w cywilne ubranie z wiedzą, że szeregowy przebiera się w celu popełnienia dezercji nie podpada pod przepis art. 148 k. k., lecz stanowi okazanie pomocy do popełnienia dezercji w rozumieniu art. 108 ust. z 23 maja 1924 o powszechnym obowiązku wojskowym Dz. Ust. poz. 455/33 w związku z art. 43 § 1 k. k. wojsk. Dz. Ust. poz. 765/32. (8. XI. 1934 r., 2 K. 1146/34).

Art. 148 i 151 k. k. Ułatwienie ucieczki przestępcy, który jest lub powinien być ścigany ale jeszcze nie został ujęty, podpada pod przepis art. 148 k. k., natomiast sprawca ułatwienia ucieczki osobie już pozbawionej wolności, ulega karze z art. 151 k. k.

„Ucieczka*” w rozumieniu art. 151 k. k. jest uchylenie się z pod nadzoru osób, którym powierzono wykonanie polecenia sądowego czy nakazu władzy publicznej, przez wydobycie się z miejsca zamkniętego lub z pod władzy osób dozór nad pozbawionym wolności sprawujących, przyczem działanie zbiega ma ma celu uniknięcie bezpośredniego niebezpieczeństwa utraty wolności do chwili, kiedy reakcja organów nadzorujących stała się bezskuteczna a zaszła potrzeba wydania nowych zarządzeń, zmierzających do ujęcia zbiega.

Przewidziane w art. 151 k. k. „uwalnianie”, wyraża się w jakichkolwiek działaniach sprawcy, bezpośrednio i samoistnie przyczyniających się do przywrócenia wolności osobie jej pozbawionej, natomiast, „ułatwianie ucieczki” polega na okazaniu pomocy uciekającemu więźniowi w jakiejkolwiek postaci aż do momentu uniknięcia bezpośredniego niebezpieczeństwa utraty odzyskanej wolności, a więc uniknięcia pościgu, wywołanego bezpośrednio wydo-

byciem się na wolność z zamknięcia lub z pod władzy straży czy organów publicznego porządku i bezpieczeństwa. (26. XI. 1934 r., 3 K. 1202/34).

Art. 150 § 1 k. k. Dla bytu przestępstwa z § 1 art. 150 k. k. nie jest wymagane, by uwolnienie się osoby pozbawionej wolności nastąpiło z pod zamknięcia, wystarcza, gdy poprzedza je polecenie sądowe lub władzy publicznej, jeżeli dotarło już do świadomości sprawcy. (7. IX. 1934 r., 3 K. 610/34).

Art. 154 k. k. Dla bytu zbrodni przewidzianej w § 2 art. 154 k. k., nie jest konieczne stwierdzenie, iż nawoływanie było tego rodzaju, iż łatwo mogło popchnąć osoby, do których było skierowane, do popełnienia danego przestępstwa. (18. X. 1934 r., 2 K. 1081/34).

Art. 160 k. k. 1. Przepis art. 160 k. k. nie wymaga, aby bezpośredni sprawca kradzieży, a nawet bezpośredni pozbywca, zostali wysłedzeni, gdyż do zastosowania tego przepisu wystarcza¹ konkretne ustalenie, iż rzecz nabyta pochodzi z przestępstwa i że jej pochodzenie jest nabywcy znane. (7. XII. 1934 r., 2 K. 1358/34).

2. Samo przerobienie przedmiotu przestępstwa, utrudniające jego rozpoznanie, może stanowić, przy istnieniu wymaganego w art. 160 k. k. zamiaru, paserstwo, na pojęcie którego składają się czynności, uniemożliwiające lub choćby tylko utrudniające uprawnionemu lub też dochodzącej przestępstwa władzy odzyskanie mienia. (23. X. 1934 r., 2 K. 1054/34).

3. Art. 160 k. k. stosuje się w przypadku nabycia rzeczy, uzyskanych zapomocą przestępstwa, w którym nabywca nie brał udziału ani jako bezpośredni sprawca, ani jako podżegacz lub pomocnik. Jeśli natomiast ktoś przed dokonaniem przestępstwa obiecuje innej osobie, iż rzeczy uzyskane zapomocą przestępstwa nabędzie (albo dopomoże do ich zbycia lub ukrycia), to dopuszcza się pomocnictwa z art. 27 k. k. (20. XI. 1934 r., 1 K. 733/34).

Art. 160 i 161 k. k. Pomoc w rozumieniu art. 27 k. k. może być udzielona bądź przy dokonywaniu przestępstwa (pomoc fizyczna), bądź też przyrzeczona przed dokonaniem przestępstwa (pomoc intelektualna). Udzielenie pomocy, polegające na przyczynieniu się do ukrycia rzeczy uzyskanej przestępstwem, jeśli ta pomoc nie była przed dokonaniem przestępstwa umówiona, uzasadnia kwalifikację z art. 160 k. k. lub 161 k. k. (7. XII. 1934 r., 1 K. 917/34).

Art. 161 k. k. Dla przestępstwa z art. 161 k. k. potrzebne jest tylko istnienie okoliczności, które powinny wytworzyć w psychice sprawcy przypuszczenie co do pochodzenia rzeczy z przestępstwa. (24. IX. 1934 r., 2 K. 899/34).

Art. 166 k. k. Charakter trwały zмовy, będącej istotną cechą przestępstwa z art. 166 k. k., musi się przejawiać choćby w postaci zgody na udział w całym szeregu czynów występnych. Nie zmienia istoty rzeczy, czy ta zgoda nastąpiła w formie wyraźnego oświadczenia, czy też w formie dokonywania przestępstw dalszych na tych samych warunkach i w ten sam sposób.

Zakonspirowanie organizacji, w celu utrudnienia jej wykrycia, nie odbiera jej charakteru zмовy. Dla bytu przestępstwa z art. 166 k. k. niezbędna jest tylko świadomość sprawcy, że przystępuje on do zмовy, w której bierze udział więcej, niż 2 osoby, natomiast zbędny jest czynny kontakt z ośrodkiem osób, które stanowiły jądro bandy.

Chwilowy brak zainteresowania działalnością bandy nie wyłącza udziału w niej i zwalnia tylko od odpowiedzialności za przestępstwa dokonane przez bandę tego uczestnika bandy, który w wykonaniu przestępstwem nie brał udziału. (27—28. IX. 1934 r., 1 K. 391/34).

Art. 170 k. k. 1. Szerzenie w rozpowszechnianym druku a więc publicznie, że władze celeni osiągnięcia pewnego celu posługują się „nawet niedozwolonemi środkami”, jest szerzeniem wiadomości, a nietylko opinią, nawet wówczas, gdy tych „środków niedozwolonych” nie skonkretyzowano, gdyż niepewność rozmiarów nadużycia tembardziej może budzić niepokój publiczny. (12. X. 1934 r., 1 K. 665/34).

2. Informacja, że Prezydent Rzplitej nie został wybrany przez przedstawicieli Narodu Polskiego nie stanowi oceny pewnych ugrupowań politycznych, lecz informację, czyniącą wrażenie obiektywnej i podpada pod „wiadomości” w rozumieniu art. 170 k. k., jako mogących wzbudzić niepokój z powodu nieprzestrzegania w Polsce Konstytucji. (2. X. 1934 r., 2 K. 976/34).

3. Poszczególne karalne wyrażenia i zdania, będące częścią jednego i tego samego przemówienia, nie stanowią odrębnych czynów lecz stanowią składniki jednego i tego samego działania. (6. XI. 1934 r., 3 K. 1181/34).

Art. 176 i 177 k. k. Złote ruble b. ces. rosyjskiego, jako mające znaczenie w obiegu gospodarczym, są pieniądzem kruszczowym w rozumieniu art. 175—177 k. k. (9. X. 1934 r., 2 K. 892/34).

Art. 177 k. k. Wręczenie podrobionych pieniędzy na próbę jest także puszczaniem ich w obieg. (9. IX. 1934 r., 2 K. 1009/34).

Art. 179 k. k. Przepis art. 179 k. k. przewiduje samoistne przestępstwo przedsięwzięcia samych czynności przygotowawczych do przestępstw z art. 175 i 176 k. k., nie normuje zaś karalności po-

mocnictwa do zbrodni z art. 175 i 176 k. k. i nie wyłącza możliwości stosowania do tych przestępstw ogólnego przepisu art. 27 k. k. (21. XII. 1934 r., 2 K. 1529/34).

Art. 187, 264 k. k. Przerobienie książeczki P. K. O. i wyłudzenie z P. K. O. pieniędzy na podstawie przerobionej książeczki, stanowią dwa odrębne przestępstwa, na które mimo tożsamości celu, składają się odmienne czynniki. (13. IX. 1934 r., 3 K. 785/34).

Art. 190 k. k. 1. Znakami granicznymi z art. 190 k. k. są także takie znaki, które interesowane strony wyraźnie lub milcząco uznały. Jednostronne, samowolne oznaczenie granicy, nie korzysta z ochrony art. 190 k. k.

Odpowiedzialność z art. 190 k. k. zachodzi nietylko wówczas, kiedy sprawca przesunie znak graniczny z niekorzyścią dla jednego z sąsiadów, lecz także jeżeli go usunie, choćby nawet po pewnym czasie osadził go w tem samym miejscu z powrotem, a nawet wśród szczególnych okoliczności odpowiedzialność ta istnieje także i w wypadku przesunięcia znaku z własną niekorzyścią. (30. X. 1934 r., 3 K. 958/34).

2. Art. 190 k. k. chroni parzedewszystkiem faktyczny stan posiadania, który może być niezgodny z hipotecznym stanem własności.

Kamieniom granicznym, osadzonym przez urząd gminny, znaczenie znaków granicznych w rozumieniu art. 190 k. k. nadaje też umowa zainteresowanych stron stosownie do § 859 austr. u. c. (24. IX 1934 r., 3 K. 888/34).

II. Kodeks karny 1903 r.

Art. 306 k. k. Przepis art. 306 k. k. (art. 2 1. 1 przep. wprov. k. k. 1932 r.) nie wymaga, aby sprostowanie było zakomunikowane wydawcy osobiście. Wystarcza zakomunikowanie sprostowania wydawnictwu. Okoliczność, z jakich powodów zakomunikowane sprostowanie nie zostało zamieszczone w wydawnictwie, jest bez znaczenia.

Jeżeli nawet przyjąć za ustalone, że wydawca nie otrzymał zakomunikowanego wydawnictwu sprostowania, to i w tym wypadku niezamieszczenie go w ustawowym terminie, jako wykroczenie, ulega karze. W tym stanie rzeczy wina nieumyślna wydawcy polega na tem, że będąc obowiązany do zamieszczenia sprostowania, nie przewidział możliwości niezamieszczenia tegoż z powodu niedostarczenia mu przez wydawnictwo korespondencji ze sprostowaniem. (13. IX. 1934 r., 1 K. 540/34).

III. Prawo o wykroczeniach.

Art. 20. W rozumieniu art. 20 pr. o wyk. „ze złościwości lub swawoli” oznacza, iż należy brać pod uwagę pobudkę czynu, jego podłoże psychiczne, nie zaś osobę, przeciwko której owa złościwość lub swawola były skierowane. Sprawca, wprowadzając w błąd władzę, urząd, lub instancję użyteczności publicznej, nie może uniknąć odpowiedzialności, zasłaniając się tem, że chciał przez to dokuczyć nie rzeczonym władzom, urządowi lub instytucjom, lecz osobie prywatnej. (27. IX. 1934 r., 1 K. 563/34).

Art. 26. Noszenie przez osoby, nienależące do duchowieństwa rzymsko-katolickiego, szat, pod względem swego podobieństwa niemal identycznych z szatami duchownych wyznania rzymsko-katolickiego, stanowi wykroczenie, przewidziane przez art. 26 prawa o wykroczeniach. (21. IX. 1934 r., 1 K. 531/34).

Art. 27. Dla bytu przestępstwa z art. 27 pr. o wykroc. wystarcza jakiegokolwiek działanie sprawcy, wyraźnie sprzeczne z sformułowanym w tym artykule zakazem, niezależnie od faktycznych skutków tego działania. (11. X. 1934 r., 1 K. 613/34).

Art. 28. 1. Naruszenie spokoju publicznego polega na takim działaniu, które, jeśli nie wymagało nadzwyczajnych zarządzeń dla przywrócenia ładu (wydalenia publiczności, użycie wzmocnionej policji), to przynajmniej wywołuje, bez względu na czas trwania, oburzenie, lub choćby zaniepokojenie o charakterze pewnej powszechności. (29. X. 1934 r., 1 K. 782/34).

2. W czynie oskarżonego, polegającym na (niedopuszczaniu nabywców do sklepów żydowskich i usuwaniu ich staomtąd, co wywoływało zbiegowisko publiczne, mieszczą się wszystkie znamiona przestępstwa z art. 28 pr. o wykroc. (2. X. 1934 r., 1 K. 717/34).

Art. 31. Wagon kolei (osobowego pociągu, będącego w ruchu) jest miejscem publicznym, dostępnym dla znacznej ilości osób, zmieniającej się liczbowo nawet i w biegu pociągu. (3. X. 1934 r., 1 K. 641/34).

Art. 36. Zaniedbanie uszczelnienia komina, nie podpada wogóle pod przepisy rozp. polic. o zapobieganiu pożarom z 21 czerwca 1912 r. (przekład urzędowy w Dz. Urzęd. Woj. Poznańskiego Nr. 16/23 str. 136), lecz ulega rozpatrzeniu pod kątem widzenia art. 377 i 401 prawa budowlanego (poz. 202/28 i 663/30 Dz. Ust.), przyczem w razie przypisania sprawcy powyższego wykroczenia, kara powinna mu być wymierzona na mocy art. 404 cyt. pr. budowlanego, z art. 36 prawa o wykroczeniach. (14. XII. 1934 r., 3 K. 1397/34).

Art. 39. Nieugaszony popiół jest materiałem łatwopalnym w rozumieniu art. 39 pr. o wykroczeniach. (5. XI. 1934 r., 2 K. 1141/34).

Art. 59. Okoliczność, na czyją korzyść wykonywana jest praca najemna bądź usługi, ulegające wynagrodzeniu, jest dla ustawowej istoty przestępstwa z art. 59 pr. o wykroczeniach, obojętna.

Osoba zatem zatrudniona w cudzym przedsiębiorstwie, choćby nie była jego przedsiębiorcą, skoro godziła pracowników do pracy i sama się względem nich zobowiązywała i rozrachowywała, ulega odpowiedzialności z art. 59 pr. o wykroczeniach. (5. XII. 1934 r., 2 K. 1208/34).

IV, Kodeks postępowania karnego.

Art. 2 k. p. k. 1. Gdy akt oskarżenia precyzuje czyn oskarżonego jako podżeganie ściśle określonej osoby, modyfikacja przedmiotu osądzenia właśnie co do tej osoby podżeganej, stanowi zmianę zdarzenia historycznego, przekraczającego ramy aktu oskarżenia. (3. IX. 1934 r., 2 K. 789/34).

2. Ustalenie przez sąd wyrokujący, że oskarżony posiadał mienie nie zapomocą przestępnego zaboru (art. 257 k. k.), jak zarzucał akt oskarżenia, lecz zapomocą przestępnego nabycia (art. 160 k. k.), nie uchyla tożsamości czynu, a jedynie nadaje mu inną postać faktyczną, jako że odnosi się do tego samego wejścia w przestępne posiadanie mienia, będącego własnością tegoż poszkodowanego. (23. X. 1934 r., 2 K. 1198/34).

Art. 9 k. p. k. Zasada uwzględnienia tak okoliczności, przemawiających za oskarżonym, jak i przeciw niemu (art. 9 k. p. k.), obowiązuje nie tylko przy ostatecznym rozstrzygnięciu sprawy, lecz także we wszystkich stadiach postępowania karnego, a więc i przy zbieraniu materiału dowodowego. (31. X. 1934 r., 2 K. 1194/34).

Art. 11 k. p. k. W wypadku gdy występki mylnie osądzony w postępowaniu karno-administracyjnym jako wykroczenie, zostaje na skutek odwołania osądzony w sądzie okręgowym przy objęciu przez prokuratora oskarżenia, to brak formalnego aktu oskarżenia nie powoduje w tych okolicznościach nieważności postępowania, zaś wyrok wydany przez sąd wyższego rzędu w zakresie działania niższego rzędu nie jest z tego powodu nieważny i winien być uznany za wyrok 1-ej instancji. (15. X. 1934 r., 2 K. 991/34).

Art. 26 k. p. k. Rozp. Prez. Rzplitej z 7 października 1932 r. Dz. Ust. poz. 741, zarządzające z mocy § 3 art. 2 prawa o ustroju sądów powszechnych zmianę granic niektórych okręgów sądowych, nie zawiera postanowienia, że właściwość miejscowa w sprawach o czyny popełnione przed datą wejścia w życie rozporządzenia pozostaje niezmienną, zaczem o właściwości miejscowej rozstrzygać ma nie wyłącznie chwila popełnienia czynu, lecz ogólne zasady k. p. k. o właściwości. (9. X. 1934 r., 3 K. 1041/34).

Art. 41 k. p. k. 1. Czynność zatwierdzenia aresztu pisma nie podpada pod żaden z przepisów § 1 art. 41 k. p. k. i nie wyłącza sędziego, który w zatwierdzeniu aresztu brał udział, od osądzenia sprawy oskarżonego o zamieszczenie artykułu o przestępnej treści, która spowodowała wspomniany areszt. (12. X. 1934 r., 2 K. 990/34).

2. Celem § 1 lit. d art. 41 k. p. k. jest bezwzględne wyłączenie od prowadzenia sprawy takiego sędziego, który zetknął się ze sprawą uprzednio w charakterze świadka czynu i przez to mógłby być narażony na zarzut, że rozważył sprawę nie pod kątem ściśle przedmiotowym, lecz pod wpływem swoich własnych spostrzeżeń, poczynionych przed rozprawą. (15. X. 1934 r., 1 K. 609/34).

3. Przepis art. 41 lit. f k. p. k. dotyczy jedynie sędziego śledczego, który prowadził śledztwo, a nie sędziego, który przedsiębrał pewne czynności sądowe, bądź z mocy art. 168 k. p. k., bądź w toku śledztwa wstępnego na zlecenie prowadzącego śledztwo sędziego śledczego stosownie do art. 272 lub art. 254 k. p. k. (3. IX. 1934 r., 2 K. 789/34).

Art. 44 k. p. k. Utrata wiary w bezstronność sędziego, wpływająca z urojeń lub przeczulenia oskarżonego, chociażby najsilniej tkwiąca w jego przeświadczeniu, nie jest sama przez się dostateczną podstawą prawną do uwzględnienia wniosku o wyłączenie sędziego. (18. IX. 1934 r., 3 K. 110/34).

Art. 51 § 2 k. p. k. 1. Sąd odwoławczy nie jest obowiązany jeszcze raz motywować w uzasadnieniu wyroku postanowienia, zapadłego na rozprawie przed zamknięciem przewodu sądowego. Takie postanowienia powinny być powzięte i ogłoszone na rozprawie wraz z uzasadnieniem i w protokule rozprawy zapisane. Tylko treść protokołu stanowi wyłączną podstawę do oceny, czy postanowienie powzięte na rozprawie należyście uzasadniono. (10. XII. 1934 r., 1 K. 881/34).

2. Uzasadnienie oddalenia wniosku o wezwanie świadków, mających stwierdzić okoliczności negatywne, winno polegać na stwierdzeniu nieokreśloności zapowiedzianych zeznań, a nie na ich li tylko negatywności formalnej, która może zawierać implicite oświadczenia pozytywne. (5. XI. 1934 r., 2 K. 1144/34).

Art. 62 k. p. k. Dobrem prawnem, chronionem przez art. 242 k. k. jest życie człowieka i pokrzywdzonym w sprawach o przestępstwo z tego przepisu jest człowiek, którego życie zostało bezpośrednio zagrożone.

W przypadku zatem katastrofy samochodowej pokrzywdzonymi w znaczeniu art. 62 k. p. k. są pasażerowie samochodu, których życiu groziło niebezpieczeństwo, nie zaś firma, której własność samochód ten stanowił. (8. XI. 1934 r., 2 K. 1137/34).

Art. 73 § 1 k. p. k. Sama tylko obecność na rozprawie prokuratora, w sprawie ściganej z oskarżenia prywatnego, nie może być już sama przez się i niezależnie od udziału prokuratora w sprawie uznana za stwierdzenie objęcia ścigania stosownie do art. 73 § 1 k. p. k., skoro prokurator wniosku w sprawie nie składał i wogóle głosu nie zabierał. (10. XII. 1934 r., 2 K. 1304/34).

Art. 84 k. p. k. Na mocy art. 84 k. p. k. oskarżony ma prawo korzystać z obrony w każdym stadium procesu karnego; przeprowadzenie zatem rozprawy odwoławczej przed wyznaczoną godziną i uniemożliwienie przez to ustanowionemu obrońcy udziału w rozprawie, stanowi obrazę przepisu art. 84 k. p. k. (30. XI. 1934 r., 2 K. 1393/34).

Art. 107 i 125 k. p. k. Okoliczność, że świadka, uznanego zarazem przez sąd za biegłego, uprzedzono tylko jako świadka o odpowiedzialności w myśl art. 107 k. p. k. jest bez istotnego znaczenia. (5. X. 1934 r., 2 K. 1052/34).

Art. 115 k. p. k. Z istoty przepisu art. 115 k. p. k. wynika, że odczytanie poprzednich zeznań świadka, celem wyjaśnienia sprzeczności z zeznaniami jego na rozprawie, może i winno nastąpić przy zadawaniu pytań przez sąd, a przed udzieleniem w tym celu głosu stronom. (10. XII. 1934 r., 2 K. 1390/34).

Art. 124 k. p. k. Aczkolwiek k. p. k. uznaje w zasadzie specjalizację w pewnych zakresach wiedzy medycznej (art. 130 k. p. k.), przyznaje jednak uprawnienia ubiegłego każdemu lekarzowi, uprawniającemu swój zawód niezależnie od jego specjalizacji i w tej roli biegłego może być lekarz zdyskwalifikowany tylko i wyłącznie na ogólnych zasadach, podanych w art. 126 k. p. k.

K. p. k. nie określa czasu trwania obserwacji lekarskiej, poprzedzającej wydanie opinii o stanie psychicznym badanego, uzależniając czas trwania od poszczególnego wypadku. (20. IX. 1934 r., 3 K. 944/34).

Art. 125 k. p. k. 1. Sąd nie jest obowiązany do sprawdzenia, czy wezwany jako biegły funkcjonariusz policji uzyskał wymagane przez art. 61 rozp. o policji Państwowej (Dz. Ust. poz. 27/31) zezwolenie swej władzy przełożonej występowania w charakterze biegłego.

Naruszenie przepisu art. 61 rozp. o Policji Państwowej przez funkcjonariusza policji może pociągnąć za sobą tylko jego odpowiedzialność dyscyplinarną, lecz nie obraża praw oskarżonego i nie może stanowić zarzutu kasacyjnego (art. 513 k. p. k.). (11. I. 1935 r., 2 K. 1598/34).

2. Okoliczność, że ktoś jest świadkiem w danej sprawie, nie wyłącza, w myśl art. 125 § 2 k. p. k., przesłuchania go jako biegłego.

O tem zaś, czy ma się do czynienia z zeznaniem świadka, czy z opinią biegłego, rozstrzyga nie względ formalny, w jakim charakterze odbyło się przesłuchanie, lecz wyłącznie treść złożonych oświadczeń przesłuchanego. (5. X. 1934 r., 2 K. 1052/34).

Art. 126 § 2 i 137 k. p. k. Przepis art. 137 k. p. k., nie stwarzając obowiązku ponowienia ekspertyzy, lecz dając sądowi możliwość jej ponowienia, gdy opinia biegłych jest niejasna lub sprzeczna, nie jest identyczny z treścią przepisu § 2 art. 126 k. p. k., przewidującego inny przypadek, a mianowicie gdy strona zgłasza, chociażby ex post, wniosek o wyłączenie danego biegłego, przytaczając powody, osłabiające zaufanie do niego, przyczem powody te mogą być różne, a więc i naukowe. (30. XI. 1934 r., 2 K. 1389/34).

Art. 134 k. p. k. Teoretyczna możliwość bez rzeczywistej potrzeby zadawania pytań przez biegłego nie uzasadnia wezwania go do obecności na całej rozprawie. (9. X. 1934 r., 3 K. 1041/34).

Art. 225 k. p. k. Zapowiedzenie środka odwoławczego w formie warunkowej—w uzależnieniu od nieznaney stronie treści wyroku—nie czyni zadość wymaganiom ustawy, chociażby nastąpiło w terminie i warunkach, przewidzianych w art. 225 k. p. k. (5. XII. 1934 r., 3 K. 1401/34).

Art. 227 k. p. k. 1. Mimo braków formalnych wniosku o przywrócenie terminu (np. przekroczenie terminu zawitego siedmiodniowego od daty ustania przeszkody) lub braków materalnych (np. podanie przyczyny opóźnienia, która nie ma charakteru od strony niezależnej), skoro właściwy sąd (art. 227 k. p. k.), dozwolił przywrócenie terminu, zarzuty kasacyjne, wywiedzione z takich przesłanek, nie mogą być przez Sąd Najwyższy rozpatrywane.

Samo nazwanie wniosku o przywrócenie terminu i użycie w nim słów „proszę przywrócić mi termin”, jak i wyrażenie się w postępowaniu na taki wniosek, że „sąd postanowił przywrócić termin”, nie ma wpływu na stwierdzenie, czym jest wniosek i postanowienie w swej istocie prawnej, a w szczególności czy chodzi rzeczywiście o postanowienie z art. 227 i 228 k. p. k., nieulegające kontroli kasacyjnej, czy o inne acz pod nazwą przywrócenia terminu.

K. p. k. nie zna t. zw. sędziowskiego prawa przedłużania terminów zawitych nawet, gdyby o to proszono przed upływem terminu, a tembardziej, gdy termin upłynął, wyrok uprawomocnił się i sprawa się stała „res iudicata”. (12. XII. 1934 r., 1 K. 965/34).

2. K. p. k. nie przewiduje przedłużenia terminu do złożenia wyводу kasacji; wywód ten oskarżony winien złożyć jednocześnie (§ 2 art. 227 k. p. k.) wraz z wnioskiem o przywrócenie terminus do wyvodu kasacji. (3. XII. 1934 r., 1 K. 933/34).

Art. 253 § 1 k. p. k. O ważności zgłoszenia skargi do policji w trybie art. 253 § 1 k. p. k. decyduje jego treść, nie zaś forma protokołu policyjnego. (12. XI. 1934 r., 1 K. 768/34).

Art. 280 k. p. k. Niezałatwienie przez sąd merytoryczny jednego z zarzutów aktu oskarżenia nie stanowi podstawy do uchylenia wyroku (art. 510 k. p. k.), a jedynie uzasadnia zwrócenie się oskarżyciela do właściwego sądu z wnioskiem o dodatkowe zawyrokowanie w tym zakresie. (23. X. 1934 r., 2 K. 1046/34).

Art. 294 k. p. k. Zawiadomienie o dniu rozprawy oskarżonego nie jest równoznaczne z zawiadomieniem oskarżonego i wcale go nie zastępuje i nie wyłącza. (17. IX. 1934 r., 2 K. 912/34).

Art. 296 k. p. k. I. Zakreślony przez art. 296 i 332 § 2 lit. „b” k. p. k. termin do zgłoszenia wniosków dowodowych nie może być przez sąd zmieniony i odmienne z temi przepisami wyznaczenie przez przewodniczącego terminu nie może mieć żadnego znaczenia prawnego. (24. IX. 1934 r., 2 K. 992/34).

2. Przepis art. 296 § 3 k. p. k. nie zawiera warunku, by strona zgłaszająca wnioski dowodowe, podawała szczegółowo fakty, które świadkowie mogą stwierdzić, skoro nie zawsze posiada ona możliwość przewidzenia dokładnej treści zapowiedzianego zeznania. (3. X. 1934 r., 3 K. 679/34).

Art. 301 k. p. k. I. Zobowiązanie przez sąd oskarżonego do stawiennictwa nie pozbawia sądu prawa rozpoznania sprawy w nieobecności oskarżonego. W razie niestawienia się oskarżonego, zobowiązanego do stawiennictwa, całkowicie od uznania sądu wyrokującego zależy, czy rozprawę odroczyć, czy też odstąpić od zamiaru przesłuchania oskarżonego osobiście i sprawę rozstrzygnąć na zasadzie posiadanego materiału dowodowego. (4. XII. 1934 r., 1 K. 835/34).

2. Wobec treści szczegółowych przepisów art. 495 i 496 k. p. k., postanowienie § 2 art. 301 k. p. k. dotyczy wyłącznie stawiennictwa oskarżonego na rozprawie głównej przed sądem I-ej instancji i nie może być analogicznie stosowane do rozprawy apelacyjnej. (2. X. 1934 r., 3 K. 1014/34).

Art. 330 k. p. k. Przepis art. 330 k. p. k. nie wymaga, aby w razie niestawiennictwa świadka sąd był uprawniony do rozpoznania sprawy jedynie w razie stwierdzenia, że zeznania nieobecnego świadka nie mogą mieć wpływu na treść orzeczenia o winie, lecz uprawnia sąd do nieodraczania sprawy, o ile nie uzna przesłuchania tego świadka za niezbędne. (26. XI. 1934 r., 2 K. 1324/34).

Art. 334 k. p. k. Przepis art. 334 k. p. k., nakazujący przesłuchanie oskarżonego w toku przewodu sądowego, ma zastosowanie także w postępowaniu odwoławczym (art. 489 k. p. k.) i to nie tylko.

gdy chodzi o oskarżonego, którego stawiennictwo sąd uznał za obowiązkowe, lecz także, gdy chodzi o oskarżonego, który stawił się na rozprawę, lub został na nią sprowadzony na zasadzie § 2 art. 495 k. p. k., aczkolwiek sąd obowiązkowego stawiennictwa jego nie zarządził. (10. I. 1935 r., 2 K. 1643/34).

Art. 336 k. p. k. Częściowe przyznanie się oskarżonego do winy nie uprawnia sądu do nieprzeprowadzenia lub ograniczenia postępowania dowodowego, chociażby strony wyraziły na to zgodę. (19. XI. 1934 r., 2 K. 1310/34).

Art. 339 k. p. k. I. Pod pojęcie zapisek w rozumieniu § 4 art. 245 k. p. k. nie można podciągać raportów, czy też doniesień policyjnych, w których nie podano wyników dochodzeń określonych w § 2 art. 245 k. p. k. i odczytanie takich doniesień jest zgodne z przepisem art. 341 k. p. k. (24. IX. 1934 r., 2 K. 992/34).

2. Odczytanie z zapisków dochodzenia na rozprawie sądowej treści skargi pokrzywdzonego, złożonej w trybie art. 253 k. p. k. stanowi stwierdzenie w aktach sprawy formalnej przesłanki wszczęcia procesu karnego, nie zaś odczytanie zapisków dochodzenia w celach dowodowych w toku procesu. (12. XI. 1934 r., 1 K. 768/34).

3. Ocena, czy pewien dokument jest tylko zawiadomieniem o przestępstwie, czy też zapiskami dochodzenia, nieulegającymi odczytaniu na rozprawie, nie zależy od nazwy, jaką temu dokumentowi dano, lecz od jego treści. (21. XII. 1934 r., 2 K. 1524/34).

Art. 340 k. p. k. I. Gdy sądy polskie uzyskały w drodze międzynarodowej pomocy prawnej przesłuchanie świadków i innych osób przez sądy zagraniczne, czynności te winny być uznane i przez sądy polskie za czynność procesową o prawnym znaczeniu. Protokoły przesłuchania tych osób przez sądy zagraniczne w drodze międzynarodowej pomocy prawnej powinny być uważane za protokoły sądowego przesłuchania i mogą być odczytane, o ile zachodzą warunki z art. 340 k. p. k.

Podlegają odczytaniu na rozprawie orzeczenia karne, wydane przeciwko oskarżonemu przez sądy zagraniczne, wyroki, zaś zagraniczne, wydane przeciwko innym osobom powinny być uważane za „inne dokumenty” w rozumieniu § 1 art. 341 k. p. k. (1. X. 1934 r., 1 K. 658/34).

2. W wypadku, gdy świadek należący do osób, wymienionych w art. 104 k. p. k., złożył zeznanie w dochodzeniu lub śledztwie z zachowaniem przepisu § 3 art. 104 k. p. k., a następnie nie stawił się do sądu z powodów, dopuszczających odczytanie jego zeznań w myśl § 1 art. 340 k. p. k. i nie nadesłał do sądu oświadczenia, że nie chce zeznawać, odczytanie jego zeznania nie sprzeciwia się przepisowi art. 105 k. p. k. (14. XII. 1934 r., 2 K. 1497/34).

3. Do zastosowania § 1 art. 340 k. p. k. wystarcza, jeżeli istnieje względna (nie absolutna) niemożność doręczenia świadkowi wezwania i nie da się ona usunąć do końca przewodu sądowego. <22. XI. 1934 r., 3 K. 1353/34).

Art. 348 k. p. k. Z art. 348 § 2 k. p. k. wynika, że w razie przewrania rozprawy należy zawiadomić osoby nieobecne na rozprawie o terminie, w którym odbędzie się dalszy ciąg tej rozprawy. (13. IX. 1934 r., 3 K. 784/34).

Art. 353 k. p. k. Przepis art. 353 k. p. k. stosuje się do czynów, pozostających względem siebie w stosunku zbiegu realnego przestępstw, a nie ma zastosowania przy zbiegu idealnym. (15. IX. 1934 r., 1 K. 593/34).

Art. 366 k. p. k. Okoliczność, że sędzia przegłosowany złożył swe odrębne zdanie nie ma poza stwierdzeniem tego faktu, żadnego ustawowego znaczenia dla oskarżonego. (5. X. 1934 r., 2 K. 1060/34).

Art. 368 lit. e k. p. k. Określenie dat poszczególnych aktów przestępnych, składających się na przestępstwo ciągłe, nie jest w sentencji wyroku potrzebne, lecz należy do uzasadnienia; dostateczne jest oznaczyć w sentencji okres, w jakim przestępstwo ciągłe było spełnione. (6. XII. 1934 r., 2 K. 1293/34).

Art. 369 k. p. k. I. Wyrok łączny (art. 35 k. k.) rozstrzyga tylko kwestję kary, nie dotykając zupełnie kwestji winy, i nie wymaga przeto określenia czynu, przypisanego oskarżonemu; przytoczenie zatem w takim wyroku orzeczeń karnych z wyszczególnieniem przestępstw, przypisanych niemi oskarżonemu, jest wystarczające. (7. XII. 1934 r., 2 K. 1406/34).

2. Zmieniając, choćby przy zmianie podstaw faktycznych, uieuchylających jednak tożsamości czynu, jego kwalifikację, Sąd nie ma potrzeby „uniewinniać” oskarżonego od poprzedniej błędnej, czy na innej podstawie opartej kwalifikacji.

Zmieniając brzmienie sentencji co do czynu przypisanego, sąd apelacyjny powinien go ustalić (art. 369 lit. „a” k. p. k.), „uchylając” w tym zakresie wyrok I-ej instancji; tożsamość czynu, o który sprawa się toczy, nie jest zniweczona, lecz ten sam czyn jest osądzany inaczej w II-ej instancji. (29. X. 1934 r., 1 K. 822/34).

Art. 378 § 3 k. p. k. Zapowiedzenie kasacji nietylko przez obrońcę, lecz także przez oskarżonego nie może być uważane za domniemanie odwołania przez oskarżonego upoważnienia obrońcy i odpis wyroku z uzasadnieniem należy doręczyć temuż obrońcy, i tylko to doręczenie jest decydujące o zachowaniu terminu do wvodu środka odwoławczego. (12. XII. 1934 r., 2 K. 1450/34).

Art. 379 k. p. k. 1. Obrona oskarżonego nie jest dowodem przeciwnym w rozumieniu art. 379 k. p. k. i sąd nie ma obowiązku szczegółowego uzasadnienia, dlaczego jej nie wierzy. (27. 28. IX. 1934 r., 1 K. 391/34).

2. Wyjaśnienie oskarżonego nie stanowi dowodu przeciwnego w rozumieniu § 1 art. 379 k. p. k., a przeto sąd nie ma obowiązku wyjaśnienia, dlaczego nie uznał go za prawdziwe, a wystarcza stwierdzenie, że wyjaśnienie to nie jest poparte dowodami. (8. XI. 1934 r., 2 K. 1254/34).

Art. 420, 427 k. p. k. Znaczny stopień ograniczenia zdolności z § 1 art. 18 k. k. stanowi okoliczność faktyczną, uzasadniającą możliwość przyjęcia zasadniczo innego rodzaju kary (art. 59 lit. a k. k.). Ocena tej okoliczności jest zastrzeżona w myśl art. 420 w związku a, art. 427 k. p. k. wyłącznie przysięgłym. (20. IX. 1934 r., 3 K. 944/34).

Art. 425 k. p. k. Przepis art. 425 k. p. k. wymaga wymienienia w pytaniu co do winy tylko takich okoliczności faktycznych czynu, które są konieczne do wyczerpującego skonkretyzowania abstrakcyjnych ustawowych znamion danego przestępstwa. (9. X. 1934 r., 3 K. 1041/34).

Art. 426 k. p. k. Przepis art. 426 k. p. k. nakazuje zadawanie osobnych pytań co do każdego czynu, a nie każdej kwalifikacji prawnej czynu; — kwestja pomocy i podżegania do przestępstwa może więc być ujęta w jednym pytaniu jeśli zachodzi jednolitość zamiaru przestępnego, łączącego całe działanie sprawcy w jeden czyn. (8. XI. 1934 r., 2 K. 1307/34).

Art. 427 k. p. k. Osobne pytanie, przewidziane art. 427 k. p. k., zadaje się tylko w przypadku, gdy zachodzą przewidziane ustawowe okoliczności łagodzące lub obciążające, których stwierdzenie powoduje jedynie zastosowanie szczególnego, przewidzianego ze względu na nie w ustawie wymiaru kary, nie zmienia jednak istotnego charakteru danego przestępstwa, a w szczególności nie nadaje czynowi oskarżonego cech innego rodzajowo typu przestępstwa.

Przepis art. 28 k. k. nie może zatem wogóle służyć za podstawę wniosku o zadanie przysięgłym t. zw. pytań dodatkowych, może natomiast powodować zadanie pytania ewentualnego z art. 430 k. p. k. w wypadku stwierdzenia, iż oskarżony działał w zamiarze udzielenia pomocy do popełnienia przestępstwa, ale jednak nie do tego, które wymienia akt oskarżenia, lecz innego. (3. XII. 1934 r., 2 K. 1269/34).

St. Błeszyński,

Prokurator Sądu Najwyższego.

ORZECZNICTWO CYWILNE SĄDU NAJWYŻSZEGO

I. USTAWODAWSTWO OBOWIĄZUJĄCE NA OBSZARZE CAŁEGO PAŃSTWA

Godziny nadliczbowe.

Ustawa z dnia 18. XII. 1919 r. o czasie pracy w przemyśle i handlu (Dz. Ust. 1920 r., poz. 2 i Dz. Ust. 1933 r., poz. 734).

Art. 16. Izba przemysłowo-handlowa, która jest reprezentacją interesów gospodarczych przemysłu i handlu (art. 1 rozp. Prez. R. P. z 15. VII. 1927 r., poz. 591) i do której należy obowiązek udzielania władzom na ich żądanie spostrzeżeń i wiadomości, wchodzących w zakres ich działania (art. 4 tegoż rozporządzenia), jest uprawniona wydać Sądowi wyjaśnienie w sprawie zwyczajów, istniejących w górnictwie w danej miejscowości, a w szczególności co do obowiązków dozorców górniczych i ich uprawnień, łączących się z wykonywaniem dyżurów niedzielnych, i Sąd może na podstawie takiej opinii uznać za ustalone, że w zakres normalnych obowiązków powoda jako dozorca kopalnianego wchodziły także dyżury niedzielne i że wynagrodzenie za te dyżury było objęte ryczałtowo uposażeniem miesięcznym, a zatem żadne osobne wynagrodzenie za te dyżury mu nie przysługuje. (5. XII. 1934 C I 1512/34). (Św.).

Traktat Wersalski z 28. 6. 1919 r. (Dz. Ust., poz. 200).

Art. 256. Skarb Państwa Polskiego nabył prawa z umów dwustronnie obowiązujących zawartych przez państwa niemieckie, nie przejął natomiast zobowiązań z takich umów. Wejście Państwa Polskiego w stronę bierną umowy nastąpić mogło tylko w drodze czynności z §§ 414, 415 kc — również domyślnych — zatem jeżeli wypełniało zobowiązanie dobrowolnie, nie będąc do tego spowodowane przepisami §§ 320 i nast. kc, a nie zastrzegło równocześnie, że zobowiązania przejąć nie zamierza. (Wyrok z 22. 2. 1935 — C III 698/35). (Li.).

Ustawa z dnia 29. X. 1920 r. o spółdzielniach (Dz. Ust., poz. 733).

Art. 27. Prawo własności byłego członka spółdzielni do mieszkania w nieruchomości spółdzielni może uzasadniać jedynie przepis zarejestrowanego statutu bądź specjalna umowa, zawarta pomiędzy spółdzielnią a tymże członkiem. W przypadku więc, gdy w statucie spółdzielni przewidziane jest, iż przydzielenie członkowi spółdzielni mieszkania stanowi jedynie oddanie tegoż do użytkowania na czas

trwania członkostwa, spółdzielnia w razie wykluczenia danej osoby z liczby członków spółdzielni ma możliwość skutecznego żądania wyrugowania jej z mieszkania w nieruchomości i spółdzielni, bez względu na istniejące między tą osobą a spółdzielnią rozrachunki z tytułu dokonania przez nią wpłat na budowę. (30. XI. — 21. XII. 1934 _ C I 1594/34). (Św.).

Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z 17. 3. 1921 r.
(Dz. Ust., poz. 267).

Art. 17, 22. Przyjęcie powtórnej nominacji na urząd notariusza w trybie art. 144 prawa o notariacie z dnia 27 października 1933 (Dz. Ust. poz. 609) przez posła, piastującego od 1 stycznia 1926 urząd notariusza w b. dzielnicy pruskiej na podstawie przepisów o sądownictwie niespornem z 21 września 1899 r. nie powoduje wygaśnięcia mandatu poselskiego w myśl art. 17 Konstytucji z 17 marca 1921, ani też nie koliduje z art. 22 tejeż Konstytucji, zabraniającej posłom przyjmowania korzyści osobistych od Rządu. (Uchwała Całej Izby z 4. V. 1935 — L. C. Prez. 15/34). (Li.).

Art. 121 ust. 2. Przepis ten nie przekreślił ani ogólnych ani szczególnych przepisów prawnych, według których odpowiedzialność państwa, gmin i ciał samorządowych za szkody wyrządzone przez organy władzy państwowej, cywilnej lub wojskowej, w szczególności za szkody zrządzone przez nienależyty stan dróg i mostów, da się uzasadnić na podstawie poprzednio wydanego prawa. (Wyrok z 24. I. 1935 — C III 24/34). (L.),

Państwowa Służba Cywilna
Ustawa z 17. II. 1922 r. (Dz. Ust. poz. 164).

Art. 67, 120. Wobec tego, że rozdział V ustawy z 17. II. 1922 traktuje o odpowiedzialności dyscyplinarnej, karnej i cywilnej, pozostały w mocy przepisy § 19 niemieckiej ustawy z 31. III. 1873 o urzędnikach Rzeszy w brzmieniu obwieszczenia z 17. V. 1907 (Dz. Ust. Rzeszy str. 245) i §§ 88 do 91 II 10 prusk. powsz. pr. kraj., które przewidują odpowiedzialność urzędnika za niedopatrzenie służbowe innego rodzaju, a mianowicie o charakterze publiczno-prawnym. (Wyrok z 20. II. 1934 — C III 296/33). (Li.).

Art. 118. Przepis ten dotyczy tylko funkcjonariuszów zatrudnionych w samym przedsiębiorstwie pocztowym, nie zaś w państwowej administracji pocztowej. (Wyrok z 20. XII. 1934 — C III 296/33). (Li.).

Ochrona lokatorów

Ustawa z 11. IV. 1934 r. (Dz. Ust. poz. 406).

Art. 3. Gdy strony w pisemnej umowie najmu lokalu powyżej czterech pokoi określiły cenę najmu w stosunku rocznym z prawem wypowiedzenia na 3 miesiące, Sąd ma podstawę do uznania, że intencją stron było, aby najem trwał conajmniej rok, i że dlatego umowa jest ważna w myśl art. 3 ustawy o ochr. lok. (5. IX. 1934 — C I 1175/34).

Gdy umowa o najem lokalu powyżej czterech pokoi zawarta została na czas nieograniczony, umówiona cena obowiązuje lokatora również po upływie pierwszego roku i nie może być przez niego samowolnie zmieniona. (5. IX. 1934 — C I 1175/34). (Św.)

Prawo wekslowe

Rozp. Prez. R. P. z dn. 14. XI. 1924 (Dz. Ust. poz. 926).

Art. 2 ust. 5. Z przepisu tego nie wynika, aby osoba, która podpisała blankiet, podnieść mogła przeciwko wierzycielowi wekslowemu wszystkie zarzuty uzasadnione wobec osoby, której blankiet wręczyła. Przepis ten zabrania raczej — pod rygorem zwolnienia, podpisanego od odpowiedzialności wekslowej — wypełnienia blankietu niezgodnie z wolą podpisanego, czyli że podpisanemu służy wyłącznie zarzut rozbieżności pomiędzy treścią wypełnionego wekslu a porozumieniem jego z osobą, której blankiet przez się podpisany wręczył; w razie zaś udowodnienia tej rozbieżności podpisany nie odpowiada wcale na podstawie wekslu. (Wyrok z 18. I. 1935 — C III 44/34). (Li.)

Art. 12. W przypadku, gdy nad wypisanem nazwiskiem znajduje się oznaczająca indos wzmianka przekreślona, uznać można istnienie indosu blankowego o tyle tylko, o ile zostanie udowodnione, iż wykreślenie dokonane zostało przez samego indosanta lub za jego zgodą. (2. XI. 1934 — C I 1296/34). (Św.)

Art. 69. Jeżeli zmiana tekstu wekslu jest zupełnie widoczna, powód powinien udowodnić, że dłużnicy wekslowi podpisali weksel po dokonaniu zmiany tekstu, gdy dłużnicy temu przeczą. (24. X. 1934 — C I. 2513/33). (Św.)

Art. 76. Wystawca wekslu własnego, wydanego in blanco, nie może przeciwko trzeciemu nabywcy dobrej wiary, który nabył weksel wypełniony datą wystawienia, zasądzić się zarzutem, że w chwili wydania i podpisania wekslu był niepełnoletni, data zaś wystawienia wypisana została niezgodnie z rzeczywistością później, gdy już był pełnoletni, zarzutem bowiem takim mógłby się zasądzić

niać jedynie wobec wekslobiorcy, a wobec trzeciego nabywcy tylko w przypadku, gdyby ten go nabył w złej wierze przed wypełnieniem (art. 100 ust. 5 pr. weksl.). (29. XI. 1934 — C I 1216/34). (Św.).

Rozporządzenie Ministra Kolei wydane w porozumieniu z Ministrami: Skarbu, Przemysłu i Handlu oraz Rolnictwa i Dóbr Państwowych o zmianie taryfy ogólnej na przewóz towarów, zwłok i zwierząt kolejami żelaznymi w Polsce z 8. IV. 1925 (załącznik). (Dz. Ust. poz. 293).

Art. 84, 86 ust. 1 a, ust. 2. Transport w wozie meblowym ustawionym na wagonie otwartym nie stoi narówni z transportem w krytym wagonie, albowiem wagon przedstawia jedynie rodzaj opakowania. Dla uzasadnienia zaś materialnej odpowiedzialności kolei za przesyłki w wagonach niekrytych — mniejszy lub większy stopień niebezpieczeństwa, na które wskutek transportu w niekrytym wagonie narażone są przewożone rzeczy w miarę, czy umieszczone są na niekrytym wagonie luźno lub też w odpowiednim opakowaniu, nie gra żadnej roli, lecz decyduje wyłącznie związek przyczynowy pomiędzy transportem w wagonie niekrytym a powstałą szkodą. Stopień niebezpieczeństwa może mieć jedynie znaczenie dowodowe, szczególnie pod względem wykluczenia domniemania z art. 86 ust. 2 taryfy o tyle, że szczególnie troskliwe opakowanie przewożonych rzeczy mogłoby czynić nieprawdopodobne powstanie szkody właśnie wskutek przewożenia ich w wagonie niekrytym. Okoliczność jednak, że wóz meblowy na niekrytym wagonie zapalił się od iskier lokomotywy, domniemania powyższego nie obala, gdyż art. 86 jest wynikiem doświadczenia, że rzeczy umieszczone w wagonie krytym od iskier lokomotywy się nie zapalają. (Wyrok z 2. XI. 1934 — C III 373/33). (Li.).

Ubezpieczenie pracowników umysłowych

Rozporządzenie Prez. R. P. z 24. XI. 1927 r. (Dz. Ust. poz. 911).

Art. 112. Zgłoszenie pracownika do ubezpieczenia stanowi obowiązek pracodawcy, chociaż więc art. 106 rozporządzenia z dnia 24. XI. 1927 r. daje możliwość pracownikowi dokonać samemu zgłoszenia, nie może być mowy w razie niezgłoszenia go do ubezpieczenia o winie wspólnej jego i pracodawcy. (12. XII. 1934 — CI 2169/34). (Św.).

Art. 132. Ugodowe załatwienie pomiędzy pracodawcą a pracownikiem umysłowym przy rozwiązaniu stosunku pracy roszczeń pracownika «powodu niewypełniania w stosunku do niego przez pracodawcę obowiązków z tytułu ubezpieczenia pracowników umy-

słowych, nie podpada pod pojęcie zrzeczenia się przez pracownika jego uprawnień, wynikających z rozporządzenia o ubezpieczeniu pracowników umysłowych. (O. z 5. VI. 1934 — C II 900/34). (Db.).

Ustrój sądów powszechnych

Rozp. Prez. R. P. z dn. 6. II. 1928 (Dz. Ust. poz. 93).

Art. 1. Roszczenie Skarbu Państwa wobec urzędników oparte na § 19 niem. ust. z 31. III. 1873 o urzędnikach Rzeszy w brzmieniu obwieszczenia z 17. V. 1907 (Dz. Ust. Rzeszy str. 245), §§ 88 do 91 prusk. powsz. pr. kraj. mają coprawda charakter publiczno-prawny. Z §§ 144, 154 ust. z 31. III. 1873 należy jednak wnosić, że ustawodawca niemiecki stanowił dla wszystkich tych roszczeń ogólnie dopuszczalność drogi sądowej, skoro nawet przeciwko zarządzeniom administracyjnym państwa dał urzędnikom możliwość obrony przed sądem powszechnym, a § 154 dotyczy także roszczeń przekraczających zakres odpowiedzialności z § 144. Ustawodawstwo zaś polskie powyższej drogi prawnej nie uchyliło. (Wyrok z 20. II. 1934 — C III 296/33). (Li.).

Art. 297 § 1 III p. 27. Od decyzji Sądu Apelacyjnego w sprawie wymierzenia przez sąd kary porządkowej nie służy żaden środek odwoławczy do Sądu Najwyższego. (Postanowienie z 15. II. 1935 — C III 1/35). (Li.).

Rozporządzenie Prez. R. P. z dn. 16. II. 1928 r. o prawie budowlanem i zabudowaniu osiedli. (Dz. Ust. poz. 202).

Art. 52. Przepisy rozporządzenia z dn. 16 lutego 1928 r. o prawie budowlanem ograniczyły prawo niepodzielonych współwłaścicieli położonych w osiedlach terenów budowlanych do dowolnego żądania podziału takich nieruchomości (art. 826 K. Cyw. Nap.) i uchyliły postanowienie art. 824 K. Cyw. Nap. w części, nakazującej Sądowi zasięgnięcia opinii biegłych co do możliwości podziału nieruchomości w naturze przed wydaniem wyroku działowego. (12 XII. 1934 — C I 1974/33). (Św.).

Umowa o pracę pracowników umysłowych

Rozp. Prez. R. P. z dn. 16. III. 1928 r. (Dz. Ust. poz. 323).

Art. 1. Przepis ten ma na względzie nie poszczególne postanowienia wyrwane z całokształtu stosunku służbowego, bez względu na to, czy i w jaki sposób one na stosunek wpływają, lecz właśnie ich wpływ na uregulowanie tego stosunku, a przynajmniej pewnej jego materji. Dlatego z pomiędzy więcej postanowień, z których je-

dne są korzystniejsze, inne zapewniają mniejsze korzyści, nie wolno bez wszystkiego uznać mniej korzystne za bezskuteczne, lecz rozważyć należy, jaki jest ogólny i ostateczny wynik wszystkich postanowień tak mniej jak i więcej korzystnych i tylko, gdy wynik ten przedstawia się jako mniej korzystny, należy stosować przepisy rozporządzenia. (Wyrok z 21. XII. 1934 — C III 444/34). (Li.).

Art. 2. 1. W świetle przepisu art. 2 p. I rozporządzenia z dn. 16 marca 1928 r. poz. 323 nie każda czynność administracyjna i nadzorcza uzasadnia uznanie danej osoby za pracownika umysłowego; z przepisu tego wynika, że tylko ta osoba, która zajmuje stanowisko analogiczne do stanowisk przykładowo w przepisie tym przytoczonych, jeśli spełnia czynności administracyjne i nadzorcze, ma być za pracownika umysłowego poczytana. (19. IX. 1934 — C I 989/34). (Św.).

2. Cechy zewnętrzne, przewidziane w rozporządzeniu o umowie o pracę pracowników umysłowych, nie wystarczają same przez się do podciągnięcia pracownika pod przepisy tego rozporządzenia; muszą nadto istnieć charakterystyczne cechy umowy o pracę, jakimi są: zależność pracownika od pracodawcy, obciążenie pracodawcy ryzykiem, wreszcie objęcie umową samej pracy. Dlatego agent handlowy nie musi podpadać pod kategorię (pracowników w rozumieniu powyższego rozporządzenia. (0. z 17. IV. 1934 — C II 328/34). (Db.).

Art. 5 p. 3. Dla umów, zawieranych na czas określony, nie przewiduje rozporządzenie z dn. 16 marca 1928 r. poz. 323 żadnego okresu minimalnego, a więc nie zachodzą żadne przeszkody prawne do uznania skuteczności umowy o pracę, zawartej na przeciąg miesiąca lub nawet 15 dni; możliwe i dopuszczalne jest również odnawianie i przedłużanie takiej umowy, ze skutkami umowy na czas określony, na następne podobne lub nawet krótsze okresy czasu, gdyż przepis ust. 2 art. 28 powołanego rozporządzenia nie stoi temu na przeszkodzie. Przepis ten odbiera umowom, zawartym na okresy czasu krótsze od ustawowych terminów wypowiedzenia, charakter i skutki umów na czas określony i traktuje je narówni z umowami, zawartymi na czas nieokreślony, tylko wówczas, gdy zawarcie takiej umowy nastąpiło trzy razy z rzędu i po upływie okresu wypowiedzenia umowy, zawartej na czas nieokreślony. (5. XII. 1934 — C I 1579/34). (Św.).

Art. 25. 1. Rozporządzenie o umowie o pracę pracowników umysłowych ani rozporządzenie o umowie o pracę robotników nie wymieniają śmierci pracodawcy jako przyczyny, powodującej rozwiązanie umowy o pracę, chociaż uznają wyraźnie za taką przyczy-

nę śmierć pracownika i robotnika, z czego należy wysnuć wniosek, iż śmierć pracodawcy zasadniczo nie rozwiązuje umowy o pracę. (5. 18. XII. 1934 — CI 1585/34). (Św.).

2. Wypowiedzenie stosunku pracy jest dokonane dopiero w dniu, w którym je doręczono pracownikowi, nie zaś w dniu wystąpienia go do pracownika przez pracodawcę. (O. z 15. VI. 1934 — C II 921/34). (Db.).

Art. 27. Jeśli umowa z pracownikiem w gospodarstwie rolnem została zawarta pierwotnie na rok z początkiem roku kalendarzowego, to jednak przedłużanie jej na każdy następny rok, jak również i rozwiązanie umowy o pracę następuje z początkiem roku gospodarczego, gdyż intencją przepisu art. 27 rozporządzenia o umowie o pracę prac. umysł, jest dostosowanie czasu trwania umowy o pracę w gospodarstwie rolnem lub leśnym z rokiem gospodarczym w takim gospodarstwie. (13. VI. 1934 — CI 1026/34). (Św.).

Art. 30. Trzymiesięczny okres wypowiedzenia pracy pracownikowi umysłowemu nie może ulec skróceniu nawet wówczas, gdyby pracodawca przyznał pracownikowi w krótszym niż trzymiesięcznym okresie czasu zagwarantowane ustawą dni wolne dla poszukiwania pracy. (O. z 5. VI. 1934 — C II 921/34). (Db.).

Art. 36 ust. 2. Miesięczny termin uprawnienia pracodawcy do natychmiastowego rozwiązania umowy z winy pracownika umysłowego rozpoczyna biec od powzięcia wiadomości przez pracodawcę o zawinionem działaniu pracownika, chociażby wiadomość tę uzyskał on dopiero wskutek przyznania się do winy samego pracownika. (O. z 5. VI. 1934 — C II 900/34). (Db.).

Art. 42. Pracodawca, który wdowie po pracowniku, zmarłym wskutek wypadku kolejowego, wypłacił odprawę nie może dochodzić od kolei zwrotu wyłożonej na ten cel sumy. (O. z 12. IX. 1934 — C II 2950/34). (Db.).

Umowa o pracę robotników

Rozp. Prez. R. P. z dn. 16. III. 1928 (Dz. Ust. poz. 324).

Art. 19. W przypadku niestawienia się robotników do pracy spowodu choroby, trwającej dłużej niż 4 tygodnie, ważna przyczyna, upoważniająca pracodawcę do zwolnienia pracownika, wyraziła się nie w jakimś sporadycznym zdarzeniu, od którego należałoby liczyć przewidziany w art. 19 rozporządzenia 7-dniowy termin, lecz w zjawisku, mającym charakter ciągły, jakim jest trwająca choroba; dopóki przeto ta choroba trwa, termin powyższy upłynąć nie może i bieg jego powinien być liczony dopiero od dnia, w którym pracownik po ustaniu choroby zgłosił się do pracy; wyjaśnił to już

Sąd Najwyższy przy rozpatrywaniu identycznej kwestji w sprawie z pracownikiem umysłowym — Zb. O. Izby III 221/30. (16. I. 1935 — C I 920/34). (Św.).

Ochrona wynalazków, wzorów i znaków towarowych

Rozp. Prez. R. P. z 22. III. 1928 (Dz. Ust. poz. 384).

Art. 174 ust. 2 i art. 188. Oznaczenie towarów swojego przedsiębiorstwa znakiem obcego przedsiębiorstwa stanowi naruszenie przepisów o ochronie znaków towarowych, jeżeli znak, używany przez obce przedsiębiorstwo, był zgłoszony do rejestracji (O. z 30. XI. 1934 — C II 1744/34). (Db.).

Kodeks postępowania cywilnego

Rozp. Prez. R. P. z dn. 29. XI. 1930 (Dz. Ust. poz. 651).

Art. 19. W sprawach o uznanie za bezskuteczną umowy najmu, zawartej na czas nieoznaczony, wartość przedmiotu sporu stanowi czynsz, należny za czas, potrzebny według przepisów szczególnych lub zwyczajów miejscowych do wypowiedzenia. (O. z 30. X. 1934 — C II 1624/34). (Db.).

Art. 58. Do orzekania o wniosku o wyłączenie Sądu Okręgowego jako sądu drugiej instancji od rozpoznania sprawy w postępowaniu egzekucyjnym właściwy jest Sąd apelacyjny a nie Sąd Najwyższy (O. z 9. XI. 1934 — C II 1772/34). (Db.).

Art. 85. Postanowienie, którem sąd II instancji odmówił dopuszczenia osoby występującej jako pełnomocnik, nie kończy postępowania w rozumieniu art. 424, nie ulega zatem zaskarżeniu w drodze skargi kasacyjnej. (Postanowienie z 1. III. 1935 — C III 448/34). (Li.).

Art. 112. Pomimo stwierdzenia przez władzę administracyjną ubóstwa strony Sąd może odmówić prawa ubogich, jeżeli z okoliczności sprawy ujawni się, że strona trudni się interesami handlowemu (O. z 22. XI. 1934 — C II 1719/34). (Db.).

Art. 123. 1. Na postanowienie sądu drugiej instancji, cofające stronie prawo ubogich, służy skarga kasacyjna. (O. z 15. XI. 1934 — C II 1792/34). (Db.).

2. Skargi kasacyjnej w sprawie prawa ubogich nie można opierać na zwalczaniu oceny dowodowej sądu II instancji, co do stosunków majątkowych i zarobkowych stron. (O. z 22. XI. 1934 — C II 1817/34). (Db.).

3. Środek odwoławczy w sprawie prawa ubogich, skierowany do Sądu Najwyższego w języku innym, niż państwowym, ulega odzuceniu. (O. z 16. XI. 1934 — C II 1776/34). (Db.).

Art. 185. Błędna informacja sekretarza sądowego o terminach środków odwoławczych wyklucza winę strony tak z uwagi na przepis art. 384 § 3 kpc, § 108 regulaminu z 1. XII. 1932 (Dz. Ust. poz. 905), jak również na podstawie ogólnych rozważań, że strona, która polega na informacji sekretarza, nie działa lekkomyślnie. (Wyrok z 8. III. 1935 — C III 411/34). (Li.).

Art. 205. Strona powinna wykazać w twierdzeniach swych wszelkie przesłanki normy prawnej, na której opiera swe roszczenie. Dlatego nie wolno przytoczyć jej twierdzeń, które przesłanki te wykluczają; twierdzenia takie uwzględnione być muszą, chociaż strona przeciwna im zaprzecza. (Wyrok z 21. XII. 1934 — C III 964/34). (Li.).

Art. 233. Połączenie do wspólnej rozprawy sporu, toczącego się według przepisów procedury cywilnej z r. 1895 ze sporem, toczącym się według nowego kodeksu postępowania cywilnego, nie stanowi samo przez się nieważności wyroku, wydanego łącznie w obu sprawach. (O. z 6. IV. 1934 — C II Rw. 2768/33). (Db.).

Art. 237. Przeciwno postanowieniom drugiej instancji odmawiającym zarzutom niedopuszczalności drogi sądowej, niewłaściwości sądu albo właściwości sądu polubownego, wydanym w drugiej instancji, służy skarga kasacyjna. (Wyrok z 1. II. 1935 — C III 945/34). (Li.).

Art. 323. Strona, skazana poprzednio za fałszywe zeznanie, nie może być przesłuchana pod przysięgą, a wskutek tego wogóle nie może być dopuszczony dowód z jej przesłuchania, gdyż przesłuchanie to byłoby pozbawione mocy dowodowej wobec niemożności uprzedzenia strony, iż przysięga może być jej nakazana. (14. XII. 1934 — CI 1349/34). (Św.).

Art. 350. Wniosek o doręczenie decyzji na piśmie nie czyni dośłownie zadość art. 350. Jednak wobec art. 350, 354 § 1, 393 zabieg strony, która proces przegrała, o doręczenie jej wyroku, przemawiać będą za wolą spowodowania sądu do podjęcia czynności, które umożliwią jej wniesienie odwołania; w takim zaś razie wniosek o doręczenie decyzji ma charakter żądania z art. 350. (Wyrok z 1. II. 1935 — C III 364/34). (Li.).

Art. 408. Gdy skarga apelacyjna nie zawiera zarzutów nieważności, to chociaż w konkluzji jej zamieszczone jest żądanie uchylecia wyroku, Sąd Apelacyjny może uwzględnić wpływające z niej

żądanie zmiany wyroku, gdyż o granicach apelacji nie rozstrzyga sam wniosek, lecz i wywód apelacyjny. (12. XII. 1934 — C I 2169/34). (Św.).

Art. 404. Strona, chcąc zwalczać pominięcie przez Sąd apelacyjny dowodów, ofiarowanych dopiero w drugiej instancji, powinna wykazać, że nie mogła ich przytoczyć w postępowaniu w pierwszej instancji lub że potrzeba ich zaofiarowania zaszła dopiero później. (O. z 22. II. 1935 — C II 2053/34). (Db.).

Art. 411. Sąd drugiej instancji nie jest związany oceną dowodów sądu pierwszej instancji. (O. z 23. X. 1934 — C II 1666/34). (Db.).

Art. 421. Przepisy kpc. o doręczaniu stronie przeciwnej zażaleń nie mają zastosowania w postępowaniu, toczącym się według przepisów patentu niespornego z 9 sierpnia 1854 r. (O. z 10. IV. 1934 — C II 128/34). (Db.).

Art. 425. 1. Skarga kasacyjna nie służy w sprawie o ochronę zakłóconego lub przywrócenie utraconego posiadania, w której wartość powództwa została oznaczona przez powoda na sumę nie przynoszącą 500 złotych. (30. XI. 1934 — C I 1775/34). (Św.).

2. Wartości przedmiotu zaskarżenia, objętego skargą kasacyjną, wniesioną na odmowę prawa ubogich, odpowiada cała wartość przedmiotu sporu a nie sama tylko wysokość opłat, o których zwolnienie strona przez wniesienie podania o udzielenie jej prawa ubogich się stara. (O. z 16. XI. 1934 — C II 1732/34). (Db.).

3. Jeżeli wartość przedmiotu sporu nie przynosi 500 złotych, stronie nie służy skarga kasacyjna od orzeczenia drugiej instancji o kosztach sporu. (O. z 9. I. 1935 — C II 1823/34). (Db.).

4. W «prawie, w której wartość przedmiotu »poru nie przynosi 500 złotych, skarga kasacyjna nie jest dopuszczalną, chociażby sprawa ta została złączona do wspólnego postępowania z inną sprawą, w której wartość przedmiotu sporu kwotą tę przynosi. (O. z 6. XII. 1934 — C II 1972/34). (Db.).

Art. 426. Zarzut mylnej oceny sprawy pod względem faktycznym nie stanowi podstawy kasacyjnej. (O. z 30. X. 1934 — C II 1659/34). (Db.).

Art. 426. Zaniechanie zaprzysiężenia jednej ze stron przy przeprowadzeniu dowodu z ich przesłuchania nie stanowi podstawy kasacyjnej. (O. z 29. XI. 1934 — C II 2060/34). (Db.).

Art. 428 § 2. Skarga kasacyjna, wniesiona bez dołączenia dowodu wpłaty kaucji kasacyjnej, ulega odrzuceniu, chociażby strona w terminie, oznaczonym jej przez Sąd apelacyjny, jednak już po

upływie terminu miesięcznego do wniesienia kasacji, dodatkowo złożyła kaucję kasacyjną. (O. z 20. XII. 1934 — C II 2050/34). (Db.).

Art. 441. 1. Dopuszczalność zażalenia do Sądu Najwyższego nie zależy ani od wartości przedmiotu sporu ani od wartości przedmiotu zaskarżenia. (O. z 12. XII. 1934 — C II 2078/34). (Db.).

2. Na postanowienie Sądu drugiej instancji, odmawiające wnioskowi o wstrzymanie wykonania wyroku, niema zażalenia do Sądu Najwyższego. (O. z 5. XII. 1934 — C II 1927/34), (Db.).

3. Sąd Apelacyjny nie jest władny, przekazać Sądowi Najwyższemu do rozpoznania zażalenie, wniesione na postanowienie Sądu okręgowego jako Sądu drugiej instancji, a skierowane niewłaściwie do Sądu apelacyjnego. (O. z 21. IX. 1934 — C II 2019/34), (Db.).

Art. 445 § 2. 1. Skargi o wznowienie, wniesionej według przepisów kpc. nie można opierać na takich faktach i dowodach, o których strona otrzymała wiadomość w toku sporu poprzednio prowadzonego podług przepisów procedury cywilnej z r. 1895 i na podstawie których strona mogła być przed prawomocnem ukończeniem sporu poprzedniego wnieść skargę o wznowienie na zasadzie § 544 austr. proc. cyw. (O. z 14. IX. 1934 — C II 941/34). (Db.).

2. Wykrycie, o którym mowa w art. 445 § 2 kpc, może dotyczyć tylko takich środków dowodowych, które w okresie poprzedniego postępowania już istniały, lecz odnalezione zostały dopiero później. (O. z 17. V. 1935 — C II 423/34). (Db.).

Art. 447. Do wznowienia na podstawie wymienionej w art. 445 jest właściwy Sąd Najwyższy tylko w wypadku wydania wyroku z art. 439 kpc. czyli przez oddalenie pozwu lub zasądzenie powodowi dochodzonego roszczenia na podstawie stanu faktycznego ustalonego w zaskarżonym wyroku. (Postanowienie z 5. IV. 1935). (Li.).

Art. 451 § 1. Do uprawdopodobnienia z art. 451 § 1 kpc. nie wystarcza samo powołanie się na świadka, lecz wymagane jest przesłuchanie tego świadka w trybie art. 330—338 kpc. lub jego oświadczenie, ujęte w formę piśmienną, potwierdzone przez osobę zaufania publicznego. (O. z 22. I. 1935 — C II 1688/34). (Db.).

Art. 451. Postanowienie Sądu apelacyjnego, którym odrzucono skargę o wznowienie jako niedopuszczalną, jest postanowieniem sądu drugiej instancji, kończącym postępowanie; od postanowienia tego służy więc stronie skarga kasacyjna a nie zażalenie do Sądu Najwyższego. (O. z 2. V. 1934 — C II 472/34). (Db.).

Art. 463 § 1. Powód na podstawie nakazu zapłaty, stanowiącego tytuł zabezpieczenia, może żądać od komornika (sądu) wykonania zabezpieczenia dopiero po uzyskaniu klauzuli wykonalności,

wybór sposobu zabezpieczenia należy «do powoda, z obowiązkiem zachowania przepisów art. 851 i nast. pc. (Skład Całej Izby Cywilnej 23. II. 1935 — C Prez. 63/34). (Św.)

Art. 479. Roszczenie oddane pod rozstrzygnięcie sądu polubownego dochodzone być może przez osobę inną aniżeli stroną umowy o zapis na sąd polubowny tylko w razie przeniesienia na nią roszczenia w drodze cesji (do inkasa). Z uwagi na § 404 kc. obowiązuje zapis także nowego wierzyciela. Zresztą o legitymacji następcy decyduje kwestja, czy z przejściem przedmiotu tworzącego spór na nowy podmiot przechodzi równocześnie obowiązek z zapisu na sąd polubowny. (Wyrok z 8. II. 1935 — C III 778/34). (Li.)

Art. 503. Strona domagać się może także tylko częściowego uchylecia wyroku sądu polubownego. Przyczyny bowiem wymienione w art. 503 skutkują uchyleciem w tych granicach, w jakich mają wpływ na wyrok, zatem jodynie uchylecie częściowe, jeżeli wpływ ogranicza się do części. Skoro z tego powodu częściowe uchylecie jest zasadniczo dopuszczalne, pozostawione być musi uznaniu strony, czy z uprawnienia wynikającego z art. 503 skorzystać chce w całej pełni, czy też częściowo. Wyłączenie pewnej części w pozwie może być jednak niedopuszczalne ze względu na brak potrzeby ochrony procesowej. (Wyrok z 8. II. 1935 — C III 778/34). (Li.)

Art. 527 p. 1. Niezbędne jest zaopatrzenie klauzulą wykonalności orzeczeń, natychmiast wykonalnych z mocy samego prawa lub z mocy postanowienia sądu, i to zarówno tych orzeczeń, które są tytułami egzekucyjnymi, jak i tych, które są tytułami zabezpieczenia. (Skład Całej Izby Cyw. 23. II. 1935 — C Prez 63/34). (Św.)

Art. 565. W sprawach egzekucyjnych o eksmisję, wszczętych po 1 stycznia 1933, stronom na postanowienie Sądu Okręgowego jako Sądu drugiej instancji co do zawieszenia lub odmowy zawieszenia eksmisji nie służy żaden środek odwoławczy ani do Sądu apelacyjnego ani do Sądu Najwyższego. (O. z 9. VIII. 1934 — C II 1243/34 oraz z 7. IX. 1934 — C II 1260/34). (Db.)

Art. 566. Przepisy § 3 art. 566 odnoszą się tak do pozwów, opartych na p. 2 § 1 jak i do pozwów opartych na p. 1 § 1 tego artykułu. (O. z 2. V. 1934 — C II 567/34).

Art. 567 § 1 p. 3. Osoba, która oddała dłużnikowi rzeczy do używania tytułem wygodzenia, może w razie egzekucyjnego zajęcia ich u dłużnika wyłączyć je na zasadzie umowy wygodzenia i nie ma potrzeby wykazywać swego prawa własności do nich. (O. z 5. X. 1934 — C II 1306/34). (Db.)

Art. 568. Osoba, która pozew o wyłączenie ruchomości spod egzekucji oparła na nabyciu do nich prawa własności z tytułu spad-

kobrania, nie może tego tytułu zmienić w toku sporu na nabycie prawa własności przez kupno. (O. z 5. X. 1934 — C II 1306/34). (Db.).

Art. 575. Ograniczenia egzekucji, przewidziane w art. 575 nie mają zastosowania w sprawach egzekucyjnych, wszczętych przed dniem 1 stycznia 1933. (O. z 30. V. 1934 — C II 1055/34). (Db.).

Art. 575 § 4. Dodatek w art. 10 ustawy z 2 kwietnia 1925 (Dz. Ust. R. P. Nr. 45, poz. 312) o potrąceniach z uposażeń osób wojskowych, a obecnie w art. 11 jednolitego tekstu tej ustawy, ogłoszonego obwieszczeniem Ministra Spraw Wojskowych z 28 czerwca 1933 (Dz. Ust. R. P. Nr. 58, poz. 439), iż „roszczenia Skarbu Państwa mają bez względu na czas ich powstania pierwszeństwo przed innymi” odnosi się tylko do przypadku, gdy jednocześnie zbiegną się potrącenia na podstawie orzeczeń sądowych i zarządzeń administracyjnych. (O. z 10. X. 1934 — C II 1357/34). (Db.).

Art. 656. Wpis z art. 656 kpc. w księdze gruntowej o wszczęciu egzekucji z nieruchomości podlega w b. zaborze austriackim zaskarżeniu w trybie przewidzianym w austriackiej ustawie hipotecznej. (O. z 19. X. 1934 — C II 1348/34). (Db.).

Art. 675. Na postanowienie Sądu okręgowego, wydane w trybie zarzutów, skierowanych przeciwko opisowi i oszacowaniu nieruchomości, dokonany przez komornika, niema zażalenia do Sadu Najwyższego. (O. z 12. IX. 1934 — C II 1045/34). (Db.).

Art. 847. Niema środka odwoławczego na postanowienie Sądu drugiej instancji, potwierdzające oddalenie wniosku o wstrzymanie egzekucji, zgłoszonego w celu zabezpieczenia powództwa o uchYLENIE egzekucji. (O. z 22. V. 1934 — C II 772/34). (Db.).

Przepisy wprowadzające kodeks postępowania cywilnego

Rozp. Prez. R. P. z dn. 29. XI. 1930 (Dz. Ust. 1930 poz. 652 i 1932 poz. 802).

Art. X. W postępowaniu o unieważnienie małżeństwa osoby ubezwłasnowolnionej doradca tymczasowy tej osoby ma prawo samoistnego wnoszenia środków odwoławczych bez względu na wolę ubezwłasnowolnionej. (O. z 7. VI. 1934 — C II 1113/34). (Db.).

Art. XXXVI. Brak w kpc. przepisów o ferjach sądowych nie powoduje zmiany biegu terminów w sprawach, toczących się według procedury cywilnej z r. 1895. (O. z 14. III. 1935 — C II 2059/34). (Db.).

Art. XXXVII. Zgodnie z tym artykułem, «prawy, w których w pierwszej instancji nastąpiło zawieszenie postępowania, w razie ich podjęcia po wejściu w życie kodeksu postępowania cywilnego,

prowadzi się nadal według przepisów tego kodeksu, okoliczność przeto, kiedy nastąpiło zawieszenie postępowania w sprawie, przed czy też po wejściu w życie kpc. nie ma znaczenia dla ustalenia, podług jakich przepisów ma się nadal toczyć sprawa. (6. XII. 1934 — C I 1299/34). (Św.).

Art. XLII. W razie wniesienia skargi o wznowienie przed wejściem w życie kpc. i rozszerzenia jej podstaw po wejściu w życie kpc, nowe podstawy mogłyby być rozpatrzone w toku instancji przez Sąd Najwyższy według przepisów kpc. o tyle, o ile orzeczenie o nich zostało zaskarżone skargą kasacyjną, przewidzianą w kpc; — w razie wniesienia jedynie rewizji te nowe podstawy mogą być rozpatrzone tylko w ramach przyczyn rewizyjnych i na podstawie dawnych przepisów procesowych. (O. z 10. VII. 1934 — C II 790/34). (Db.).

Art. XLII i XLIII. Do postępowania przed sądem państwowym o uchylenie orzeczenia sądu polubownego i o wznowienie postępowania, o ile sprawa była przez sąd polubowny rozstrzygnięta przed wejściem w życie kpc, mają zastosowanie dawne przepisy proceduralne, nie ma natomiast zastosowania art. XLII prz. wpr. kpc, dotyczący wznowienia w sprawach rozstrzygniętych przez sądy państwowe. (O. z 29. V. 1934 — C II 43/33). (Db.).

Art. XLIII. Do skargi o uchylenie orzeczenia sądu polubownego mają zastosowanie przepisy procedury cywilnej z r. 1895, jeżeli sąd polubowny rozpoczął swe czynności przed wejściem w życie kpc, chociażby orzeczenie wydał dopiero po tym terminie. (O. z 4. X. 1934 — C II 1861/34). (Db.).

Przepisy o kosztach sądowych. Ustawa z dn. 17. III. 1932

(Dz. Ust. R. P. poz. 251).

Art. 1 i 58. Ustawa z 17 marca 1932 nie ma zastosowania do opłat sądowych w postępowaniu niespornem. Do opłat tych stosuje się nadal przepisy rozporządzenia z dnia 15-go września 1915 Dzpp. Nr. 279 z późniejszymi zmianami, w szczególności ze zmianą, wprowadzoną ustawą o opłatach stemplowych (Dz. U. R. P. 1932, Nr. 41, poz. 413) z tem, że opłaty te mają być obecnie uiszczane w znaczkach sądowych. (O. z 10. IV. 1934 — C II 323/34). (Db.).

Art. 7. Termin siedmiodniowy do wniesienia opłat sądowych nie biegnie przeciwko stronie pozwanej, dopóki sprawa udzielenia jej prawa ubogich nie została prawomocnie rozpoznana. (O. z 20. XII. 1934 — C II 2042/34). (Db.).

2. Czynność sądowa, podjęta pomimo nieuiszczenia przez stronę opłaty sądowej, nie jest ani nieważną, ani bezskuteczną. (0. z 18. V. 1934 — C II 752/34). (Db.).

Art. 9. Termin do dodatkowego wniesienia opłaty sądowej może być przywrócony. (0. z 20 IX. 1934 — C II 1175/34). (Db.).

Art. 9. Wniosek o przyznanie prawa ubogich nie wstrzymuje siedmiodniowego terminu zakreślonego przez sąd. Analogiczne zastosowanie § 554 niem. upc. nie wchodzi w rachubę. Pismo procesowe, o ile nie zostało zwrócone, uchodzi za wniesione w dniu udzielenia prawa ubogich lub uiszczenia opłaty. (Wyrok z 25. I. 1935 — C III 143/34). (Li.).

Ustawa z d. 17 marca 1932 r. o uregulowaniu stosunków służbowych pracowników instytucyj ubezpieczeń społecznych. (Dz. Ust. poz. 338).

Art. 4. Nadanie w części 1 art. 4 ustawy z dnia 17 marca 1932 r. praw do odprawy pracownikom, zwalnianym w okresie 3-miesięcznym od dnia wejścia w życie ustawy, nie stwarza żadnych uprawnień do odprawy dla pracowników, zwalnianych po upływie pomienionego okresu. (22. XI. 1934 — C I 2210/34). (Św.).

Rozporządzenie Prezydenta Rzplitej z 12. VI. 1934 o wierzitelnościach w walutach zagranicznych (Dz. Ust. poz. 509).

Art. 33, 34. Użyte w art. 33, 34 określenie „wszelkie zobowiązania z umów ubezpieczeń” obejmuje również zobowiązanie ubezpieczonego, wynikające z pobrania zaliczek i pożyczek, udzielonych pod zastaw polis. (Uchwała całej Izby 30. III. 1935 — L. C. Prez. 61/34). (Li.).

II. USTAWODAWSTWO DZIELNICOWE

1. B. ZABÓR ROSYJSKI

Kodeks cywilny Napoleona.

Art. 840. W przypadku, gdy dział był już prawomocnie orzeczony i prawa spadkobierców zostały w ten sposób ostatecznie ustalone, nie mogą one być wzruszane przez dodatkowe działy z tego tylko względu, iż jeden ze spadkobierców, uczestniczący w działach, zaniedbał pomimo wymagań art. 828 K. C. wykazać wszystkich swoich pretensyj do majątku spadkowego, który ulegał działowi, albowiem wprowadzałyby to niepewność co do praw majątkowych spadkobierców, którą usunąć mają właśnie na celu działy. (5. XII. 1934 — C I 1290/34).

Prawo o małżeństwie 1836 r.

Art. 208. Pomoc materialna między małżonkami może być wymagana i udzielana tylko z uwzględnieniem stanu majątkowego obu stron. (21. XII. 1934 — C I 728/34).

Kodeks Handlowy, obowiązujący w b. Król. Polskiem.

Art. 524. Układ, zatwierdzony przez Sąd, ma moc obowiązującą wszystkich wierzycieli, dotyka przeto również wierzytelności, zasądzone prawomocnym wyrokiem, tem bardziej zaś wierzytelności z tytułu nieprawomocnej w chwili układu klauzuli egzekucyjnej: fakt uprawomocnienia się już po zatwierdzeniu układu uzyskanej klauzuli nie może mieć tego skutku, aby redukcja wszystkich pretensyj do upadłego, nastąpiona z mocy samego prawa w dacie wyroku, zatwierdzającego układ, nie miała się stosować do tej klauzuli. (11. X. 1934 — CI 620/34).

Prawo cywilne ziem wschodnich (T. X. cz. 1 Zw. Praw).

Art. 1324. Umorzenie przez matkę dziecka nieślubnego wszczętego postępowania przeciwko ojcu dziecka o alimenty dla tegoż w związku z otrzymaniem od niego pewnej jednorazowej sumy nie przecina wcale matce ponownego wystąpienia w tymże przedmiocie, gdy zajdzie potrzeba po wyczerpaniu się otrzymanego zaopatrzenia, albowiem postanowienia prawne co do obowiązku dostarczania alimentów mają charakter norm porządku publicznego, co nieważne czyni zrzeczenie się samego prawa do alimentów ze strony osób, uprawnionych do ich otrzymywania, z drugiej zaś strony obowiązek alimentacji zależny jest zawsze od położenia materialnego stron i ten charakter warunkowy zachowuje niezależnie od trybu, -w jakim został ustanowiony. (19. XII. 1934 — CI 231/34).

Art. 435¹. Z osnowy art. 435¹ niezbicie wynika, że właściciele prywatni gruntów, przez które przechodzi droga publiczna, nie tracą prawa własności do należącego do nich obszaru ziemi, zajętego pod tę drogę. Ustawa z dn. 10. XII. 1920 r. o budowie i utrzymaniu dróg publicznych w Rzp. Polskiej (Dz. U. 1921 poz. 32) powyższego stanu prawnego w kwestji własności gruntów, zajętych na użytek publiczny w celach komunikacyjnych, nie zmieniła, albowiem przepis art. 8 powołanej ustawy wyraźnie mówi, iż nie narusza ona praw i obowiązków, opartych na umowach i innych tytułach prawnych, co do dróg wszelkich kategorii; tezy tej nie podważa bynajmniej zastrzeżenie art. 4 ust. 3 pomienionej ustawy, które ustala, iż grunt, pozostały po zaniechanej drodze, a niepotrzebny dla celów drogowych, mają prawo nabyć właściciele przyległych nieruchomości po

cenie szacunkowej, gdyż w związku z przytoczonym w art. 8 postanowieniem zastrzeżenie takie może mieć zastosowanie oczywiście tylko w przypadku, kiedy grunt drogowy był nabyty w trybie ustawowym przez urząd, administrujący tą drogą. (13. II. 1935 — C I 1281/34).

Art. 558. Wystąpienie władzy publicznej przed sąd z mocy art. 8 rozporządzenia Rady Ministrów z d. 1. IX. 1919 r., normującego przenoszenie własności nieruchomości ziemskich, o unieważnienie aktu kupna z racji, iż urząd ziemski nie zezwolił na przewłaszczenie majątku, nie stanowi roszczenia do samego majątku lub posiadania go, gdyż uwzględniający takie powództwo wyrok sądowy nie przenosi na Skarb Państwa własności sprzedanego majątku, a czyni jedynie posiadanie nabywcy pozbawionem podstawy prawnej; wobec tego powództwo takie nie czyni posiadania nabywcy spornym w rozumieniu art. 558 i 559 t. X. cz. 1 Zw. Pr. (13. XI. — 5. XII. 1934 — C I 1444/34).

Art. 702. Pod pojęcie przewidzianego w art. 702 przymusu przy zawarciu umowy nie podpada korzystanie lub groźba skorzystania z prawnych środków przymusu w celu wykonania istniejącego w chwili zawarcia umowy zobowiązania, ponieważ w przypadku tym chodzi jedynie o uskutecznienie uprawnień, służących wierzycielowi z mocy obowiązujących ustaw, do czego dłużnik zawsze musi być przygotowany w razie niewykonania przyjętego na siebie zobowiązania. (18. XII. 1934 — C I 657/34).

Art. 1053. Ponieważ art. 1053 nie nadmienia, jakie choroby mogą w jego rozumieniu stanowić przeszkodę do własnoręcznego podpisania aktu ostatniej woli, należy uznać, iż z natury rzeczy każdy nienormalny stan zdrowia, faktycznie uniemożliwiający testatorowi położenie podpisu, uzasadnia zlecenie podpisania testamentu innej osobie; do takich stanów nienormalnych bezsprzecznie winna być zaliczona i ślepotą. (12/19. XII. 1934 — C I 266/34).

Art. 1315. Doręczenie nakazu egzekucyjnego jednemu ze spadkobierców nie tamuje podziału nieruchomości spadkowej, gdyż podział, który nie powoduje przejścia własności i jest tylko sposobem wyjścia z niepodzialności, nie podpada zakaz z art. 1097. Ust. postępow. cyw. (14. XII. 1934 - C I 421/34).

Art. 1324. W myśl art. 1324 t. X. cz. 1 niepodzielne majątki majątki spadkowe mogą być przydzielane w całości spadkobiercom z wyrównaniem ewentualnej różnicy wartości udziałów za pomocą odpowiednich dopłat, niepodzielność zaś nieruchomości w rozumieniu powołanego przepisu prawa zachodzi nie tylko wówczas, gdy nie może ona być podzielona materialnie, lecz i wówczas, gdy zostaje

ustalone, iż podziału nieruchomości (n. p. gruntu) w naturze nie dałoby się dokonać bez znacznego obniżenia jej wartości lub dużego utrudnienia możliwości użytkowania z oddzielnych jej części. (13. II. 1934 — C I 1179/34).

W. Świącicki,

Sędzia Sądu Najwyższego.

2. B. ZABÓR AUSTRIACKI

Kodeks cywilny.

§ 107. Mąż nie może w rewizji żądać orzeczenia winy żony w separacji, jeśli w postępowaniu w pierwszej instancji oświadczył, że nie żąda orzeczenia, iż żona ponosi winę w separacji. (O. z 11. XII. 1934 — C II 1840/34).

§ 111. Orzeczenie Sądu duchownego Kościoła ewangelicko-reformowanego w Wilnie o rozwodzie małżonków, którzy w czasie zawarcia małżeństwa byli katolikami i w czasie żądania rozwodu mieli miejsce zamieszkania na obszarze mocy obowiązującej kodeksu cywilnego z r. 1811, nie powoduje rozwiązania ich małżeństwa. (O. z 13. XII. 1934 — C II 1858/34 oraz C II 1874/34).

§ 440. Przeciwno pozwanym, którzy na podstawie dekretu dziedzictwa są wpisani jako właściciele gruntu i grunt ten faktycznie posiadają, nie można dochodzić prawa własności gruntu i oddania go w posiadanie jedynie na podstawie umów darowizn, zawartych rzekomo z poprzednikami pozwanych. (O. z 2. XI. 1934 — C II 1546/34).

§ 485. Przeniesienie prawa poboru drzewa, złączonego przy wykupie ciężarów gruntowych z pewną nieruchomością, jest za zgodą urzędu wojewódzkiego dopuszczalne. (O. z 16. XI. 1934 — C II 1793/34).

§ 509. Żona, która przy darowiznie swego gruntu na rzecz męża, zastrzegła sobie prawo wspólnego wraz z mężem użytkowania gruntu ma po śmierci męża prawo do wyłącznego użytkowania gruntu dla siebie. (O. z 3. I. 1935 — C II 1866/34).

§ 543. Małżonek, który dopuścił się cudzołóstwa, nie staje się przez sam ten fakt, niegodnym dziedziczenia po swym współmałżonku. (O. z 28 XI. 1934 — C II 1803/34).

§ 854. Mur graniczny wraz z gruntem, na którym jest wybudowany, może stanowić współwłasność właścicieli budynków, dobudowanych do tego muru. (O. z 14. XI. 1934 — C II 1158/34).

§ 1100. Właściciel realności może czynszu, umówionego w dolarach, dochodzić w złotych według kursu dolara z dnia płatności poszczególnych rat czynszowych. (O. z 11. XII. 1934—C II 1921/34).

§ 1364. Zmiana w oznaczeniu sposobu spłaty długu przez ręczyciela nie jest cofnięciem poręki. (O. z 9. XI. 1934 — C II 1683/34).

§ 1385. Uznanie, oparte na błędzie co do istoty przedmiotu uznania, jest nieważne. (O. z 30. X. 1934 — C II 1553/34).

§ 1409. Nabycie niewydzielonej połowy dwóch parcel gruntowych nie jest nabyciem majątku w rozumieniu § 1409 kod. cyw. (O. z 6. XII. 1934 — C II 1882/34).

§ 1425. Sąd jest obowiązany przyjąć do depozytu sądowego każdą kwotę, złożoną z powołaniem się na przepisy § 1425 kod. cyw. (O. z 28. XII. 1934 — C II 2054/34).

§ 1489. Przedawnienie roszczenia Skarbu Państwa o odszkodowanie przeciwko urzędnikowi rozpoczyna biec najpóźniej z chwilą powzięcia uchwały o przekazaniu sprawy tegoż urzędnika do rozpoznania Komisji Dyscyplinarnej. (O. z 20. XII. 1934 — C II 1923/34).

§ 1489. Sąd może pominąć rozważenie zarzutu przedawnienia, zgłoszonego przez stronę pozwaną o odszkodowanie, jeżeli ustali, że uszkodzenie nie pozostaje w związku z działalnością pozwanego. (O. z 30. X. 1934 — C II 1534/34).

Ordynacja egzekucyjna z r. 1896.

§ 37. Skarga opozycyjna nie może być skierowana przeciwko nabywcy zlicytowanej nieruchomości. (O. z 27. XI. 1934 — C II 1814/34).

§ 234. Wierzyciel, który uzyskał egzekucyjne zajęcie wierzytelności hipotecznej, jest uprawniony do wniesienia rekursu od uchwały działowej, dotyczącej nieruchomości, obciążonej zajętą egzekucyjnie wierzytelnością hipoteczną. (O. z 24. I. 1935 — C II 1649/34).

§ 249. Budynki, należące do dłużnika a zbudowane na cudzym gruncie, mogą być sprzedane w drodze egzekucji na rozbiórkę jako ruchomość. (O. z 13. XII 1934 — C II 1974/34).

Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością (ustawa z 6 marca 1906 Dpp. Nr. 58).

§ 93. Likwidatorowie spółki z ograniczoną odpowiedzialnością obowiązani są po zakończeniu likwidacji zwołać Walne Zgromadzenie spółki celem uzyskania absolutorjum ze swych czynności likwidacyjnych. (O. z 24. XI. 1934 — C II 1802/34).

Prawo naftowe (ustawa z 9. stycznia 1907 Dzpp. Nr. 7).

§ 7. Przedsiębiorca naftowy nie może z udziałów brutto potrącać kosztów czyszczenia ropy. (O. z 28. XII. 1934—C II 2032/34).

Zwalczanie czynności prawnych
(ord. z 10 grudnia 1914 Dzpp. Nr. 337).

§ 2 p. 3. 1. Czynność prawna, którą ojciec przeniósł na dzieci grunt, jest wobec wierzycieli ojca bezskuteczna, jeżeli dzieci wiedziały, że ojca obciążają zobowiązania odszkodowawcze. (O. z 11. X. 1934 — C II 1395/34).

2. Do świadomości (kontrahenta o zamiarze pokrzywdzenia wierzycieli przez dłużnika, z którym zawiera czynność prawną, nie jest wymagana także świadomość, o pokrzywdzenie którego konkretnego wierzyciela chodzi. (O. z 5. XII. 1934 — C II 1820/34).

§ 12. W sporze o zwalczanie czynności prawnej powód może podać wartość przedmiotu sporu na kwotę niższą, niż jego wierzitelność wynosi. Jeżeli powód wartość tę podał na 200 złotych, rewizja w sprawie nie jest dopuszczalna. (O. z 12 XII. 1934 — C II 1944/34).

Dr. *Włodzimirz* *Dbałowski,*
Sędzia Sądu Najwyższego.

3. B. ZABÓR PRUSKI

Pruskie powszechne prawo krajowe.

§§ 3, 4 wstępu, 710 II 11. W dziedzinie ciężaru budowlanego jest utworzenie się prawa zwyczajowego jeszcze w czasie po wprowadzeniu pruskiego powszechnego prawa krajowego dopuszczalne. Jednak nie może utworzyć się prawo zwyczajowe pokrywające się co do treści z prawem pisanem. Utworzenie się prawa zwyczajowego jest wykluczone, gdy praktyka polega na błędnem mniemaniu, że obowiązuje co do niej pisane prawo. (Wyrok z 30. XI. 1934 — C III 324/33).

§ 720 IIII. Spółka akcyjna nie może być pociągnięta ido świadczeń budowlanych na tej podstawie, że akcjonariusze są katolikami. (Wyrok z 30. XI. 1934 — C III 324/33).

Austrjacki kodeks cywilny.

§ 1319. Pozostawienie krawężnika i poręczy mostu w nadgniłym stanie uzasadnia odpowiedzialność Skarbu Państwa, do którego most należy, za szkody powstałe wskutek tego, że samochód naje-

chawszy na krawężnik i poręcz przełamał je i wpadł do przepaści. Należy się bowiem liczyć z możliwością wjechania samochodu na krawężnik; poręcz zaś ma służyć bezpieczeństwu, tak iż tylko w wypadku, że samochód także zdrową poręcz byłby przełamał, odpowiedzialność byłaby wykluczona. (Wyrok z 4. I. 1935 — C III 24/34).

*Ustawa z 3. XI. 1838 o przedsiębiorstwach kolejowych
(Zbiór prusk. ust. str. 505).*

§ 25. Pod pojęcie siły wyższej nie podpadają wypadki, które w związku z prowadzeniem przedsiębiorstwa kolejowego dość często się zdarzają i wynikają z samej istoty ruchu kolejowego, wobec czego stawia się je na równi z wypadkami podczas ruchu, które nie podpadają pod pojęcie wypadku zewnętrznego. Do wypadków takich zaliczyć należy zderzenie się samochodu z koleją, zwłaszcza w miejscach, gdzie brak należytego zabezpieczenia, przyczem bez znaczenia jest ewentualna wina kierowcy, gdyż lekkomyślność kierowców jest dość częsta. — Niezabezpieczenie przejazdu kolejowego wyklucza jednak w wypadku zderzenia się samochodu z koleją stwierdzenie siły wyższej nawet z stanowiska tak zwanej teorii względnej czyli z uwagi na niezachowanie większej i szczególnej miary ostrożności, mocą której możnaby niebezpieczeństwo przewidzieć i jemu zapobiec. (Wyrok z 11. I. 1935 — C III 343/33).

§ 25. Za szkodę, która powstała przy uprzątnięciu toru po zderzeniu się samochodu z koleją przez zarzucenie samochodu odpowiada kolej, albowiem czynność transportowa kolei nie ustaje przez to, że celem jej dalszego skutecznego przeszkodą jakaś musi być usunięta, przeciwnie to co musi być przedsięwzięte celem umożliwienia bezpośredniego dalszego ruchu, należy do transportu, wobec czego spowodowane przy tem zniszczenie cudzej rzeczy jest szkodą powstałą przy transporcie. (Wyrok z 11. I. 1935 — C III 343/34).

*Ustawa z 20. VI. 1875 o zarządzie mienia kościoła katolickiego
(Zbiór prusk. ust. str. 241).*

§ 59. Ustawa powyższa unormowała tylko organizację i zarząd gmin kościelnych, nie dotyczyła natomiast materjalnych ich uprawnień. Dlatego § 59 nie mógł uchylić praw kościoła odnoszących się do pokrywania kosztów budowlanych. (Wyrok z 30. XI. 1934 — C III 324/33).

Niemiecka ustawa o postępowaniu cywilnem.

§ 176. Substytucja nie nadaje charakteru zastępcy procesowego, chociażby zastępca upełnomocniony przez stronę przelać

chciał na substytuta pełnię praw z pełnomocnictwa. Tak samo bez znaczenia jest okoliczność, kogo sąd w swym wyroku przytoczył jako pełnomocnika; decyduje bowiem prawdziwy stan rzeczy, przyczem dla uzyskania charakteru pełnomocnika wystarczy każdego rodzaju zawiadomienie sądu i przeciwnika. (Wyrok z 22. II. 1934 — C III 85/34).

§ 275. Rozstrzygnięcie nad zarzutem, który strona określa jako ekscepcję niedopuszczalności drogi sądowej, który jednak w rzeczywistości przedstawia merytoryczną obronę, nastąpić może wyrokiem z § 303, a nie 275 upc. Jeżeli sąd wydał błędnie wyrok z § 275, są coprawda dopuszczalne samodzielne środki prawne. Natomiast nie ma zastosowania § 538 ust. 2, tak iż w granicach § 537 wyższe instancje orzekać mogą w sprawie samej. (Wyrok z 8. II. 1935 — C III 62/34).

§§ 301 303. Orzeczenie co do skargi wzajemnej wyrokiem częściowym z § 301 dopuszczalne jest wówczas tylko, gdy przedmiot skargi wzajemnej jest samodzielny w tym sensie, że orzeczenie co do niego pozostaje bez wpływu na dalszą nierozstrzygniętą część sporu. (Wyrok z 11. I. 1935 — C III 37/34).

§§ 536, 537. Jeżeli powód domagał się wnioskiem głównym wydania rzeczy a wnioskiem ewentualnym zapłaty ich wartości, zaś od wyroku orzekającego w myśl wniosku głównego nie wniósł odwołania, to w II instancji może nastąpić na żądanie odwołującego się pozwanego na zasadzie wniosku ewentualnego zasądzenie na rzecz powoda sumy pieniężnej, jednak wyłącznie w granicach tego wniosku, czyli również bez odsetek, skoro kwoty zasądzone wstępują w miejsce rzeczy. (Wyrok z 9. XI. 1934 — C III 380/33).

§ 554. Skarga rewizyjna nie jest niedopuszczalna dlatego, że uzasadnienie jej zawiera logiczne sprzeczności; kwestja ta należy do merytorycznej oceny uzasadnienia, a nie do stwierdzenia formalnych przesłanek skargi rewizyjnej. (Wyrok z 20. XII. 1934 — C III 296/33).

§ 603. Przejście od postępowania zwykłego do postępowania wekslowego jest dopuszczalne za zgodą przeciwnika lub w razie braku wytknięcia w myśl § 295 upc. (Wyrok z 18. I. 1935 — C III 44/33).

§ 613. Pełnomocnictwo przedłożone być może skutecznie jeszcze w instancji rewizyjnej i to nawet wówczas, gdy odwołanie wskutek nieprzedłożenia pełnomocnictwa uległo oddaleniu. (Wyrok z 15. II. 1935 — C III 72/34).

Niemiecki kodeks cywilny.

§ 7. Do skutecznego ustanowienia miejsca zamieszkania konieczny jest fakt rzeczywistego osiedlenia się w miejscowości z zamiarem stworzenia sobie w niej stałego ośrodka swych stosunków życiowych. Nie wystarcza natomiast ani policyjne zameldowanie ani oświadczenie wyrażone w umowie przedślubnej, że małżonkowie zamieszkiwać będą w pewnej miejscowości, jeżeli mąż w tej miejscowości był tylko gościem u swej żony a stale mieszkał i pracował gdzieindziej. (Wyrok z 1. III. 1933 — C III 144/34).

§§ 93 i nast. Księgi handlowe (zapisane) ujmują stosunki powstałe przez prowadzenie przedsiębiorstwa handlowego, są zatem jeżeli nie istotną częścią, to conajmniej przynależnością przedsiębiorstwa i należą w razie braku szczególnego postanowienia o sprzedaży przedsiębiorstwa do przedmiotu sprzedaży. Inwentarz handlowy jest natomiast zbiorem rzeczy, który także dla każdego innego przedsiębiorstwa tego samego rodzaju w równej mierze może być przydatny, podczas gdy zapisane księgi handlowe w innym miejscu pozbawione byłyby takiego samego znaczenia, wskutek czego nie mogą uchodzić jako części składowe lub przynależność inwentarza i w razie braku szczególnych warunków umowy o sprzedaż inwentarza umową nie są objęte. (Wyrok z 18. I. 1935 — C III 42/34).

§§ 133, 157. Błędne określenie sprzedanej nieruchomości jako *falsa demonstratio* nie ma żadnych ujemnych skutków. Stan posiadania sprzedanej nieruchomości oddanej na podstawie zawartej umowy kupującemu przez sprzedającego dowodzić będzie najsilniej o prawdziwej woli stron, a również ma ten skutek, że mimo błędnego określenia przedmiotu sprzedaży będzie ten dostatecznie oznaczony. (Wyrok z 11. I. 1935 — C III 37/34).

§ 254. Lokator, któremu wynajemca zabrał bezprawnie część ubikacyj, nie ma obowiązku dla umniejszenia powstającej mu stąd szkody najać dalsze potrzebne mu ubikacje lub wyprowadzić się zupełnie, jeżeli osiągnięcie dalszych ubikacyj połączone jest z trudnościami, jeżeli używanie ubikacyj w dwóch częściach nie da się pogodzić z interesami lokatora, a zwłaszcza jeżeli używanie pozostałych ubikacyj nie koliduje z § 226 kc. Lokator nie potrzebuje podać się bezprawiu i może bronić własnych praw, zaś wynajmującemu nie wolno ciągnąć korzyści z jego bezprawia i go utrzymywać. (Wyrok z 21. XII. 1934 — C III 321/34).

§§ 276, 278. Umieszczenie wagonu z wozem meblowym na czwartym miejscu za lokomotywą uzasadnić może w razie zapalenia

się wozu od iskier lokomotywy winę kolei, jeżeli przy uwzględnieniu wszelkich zachodzących okoliczności można było umieścić go na miejscu bezpieczniejszym, zwłaszcza jeżeli umieszczenie takie przewidują instrukcje służbowe, albowiem są one wynikiem doświadczenia, którego nabierają koleje przy wykonywaniu swych czynności. (Wyrok z 2. XI. 1934 — C III 373/33).

§ 305, 306. Ugoda, w której zastrzeżono wysokość odszkodowania od zatwierdzenia osoby trzeciej, przed jej zatwierdzeniem nie obowiązuje w całości, a więc nie wiąże również co do zasady, albowiem rozmiary świadczenia należą do esencjalnych części umowy; jak długi brak której z nich, umowa wogóle nie dochodzi do skutku. (Wyrok z 2. XI. 1934 — C III 373/33).

§ 362. Zapłata dłużnej sumy hipotecznej, której dłużnik dokonał zgodnie z poleceniem wierzyciela na jego konto z zastrzeżeniem, że wierzyciel będzie mógł rozporządzać pieniędzmi z chwilą wydania listu hipotecznego i kwitu ekstatulacyjnego, skutkuje wygaśnięciem zobowiązania, jeżeli wierzyciel zaznaczył w swem poleceniu, że z chwilą zapłaty na konto przestaje się dług procentować. (Wyrok z 18. I. 1933).

§ 455. Oświadczenie sprzedającego złożone po tradycji sprzedanej rzeczy, że zastrzega sobie prawo własności, jest bez znaczenia nawet wówczas, gdy kupujący milczy i spłaca cenę kupna. (Wyrok z 11. I. 1935 — C III 29/34).

§ 460. Przepis ten opiera się na pierwiastku milczącego zrzeszenia się możliwości dochodzenia jakichkolwiek praw spowodu wad, a o 'milczącym zrzeszeniu mówić można jedynie w odniesieniu do okoliczności znanych. Dlatego przesłanką niekorzystnego skutku z § 460 jest znajomość kupującego wady w całej rozciągłości. (Wyrok z 22. II. 1935 — C III 141/33).

§ 840. Przepis ten pod odpowiedzialnością za szkodę wyrządzoną niedozwoloną czynnością rozumie także wypadki odpowiedzialności bez zawinienia, a łączną odpowiedzialność przewiduje bez względu na to, czy dalsze osoby odpowiadają na podstawie niedozwolonej czynności, czy też z umowy. Zasadniczo musiałyby wyrównanie odpowiedzialności nastąpić na podstawie § 426 kc, czyli że każda z osób odpowiedzialnych musiałyby w stosunku wewnętrznym ponieść równą część szkody. Z uwagi jednak na względy słuszności zastosowany być powinien § 254 kc. (Wyrok z 11. I. 1935 — C III 343/34).

§ 843. Uchylenie lub umniejszenie zdolności zarobkowej określa się nie według znamion abstrakcyjnych, lecz według rzeczywiste-

go ubytku w zarobku, powstałego wskutek kalectwa. Nie ma więc zasadniczo obowiązku do odszkodowania, jeżeli zarobek rzeczywisty poszkodowanego osiągany w chwili wypadku się nie zmniejszył. O ile wprawdzie poszkodowany w chwili wypadku znajdował się przejściowo w niekorzystnych warunkach zarobkowych, miarodajną jest jego prawdziwa zdolność. Zresztą jednak może być uwzględnione tylko ukształtowanie się w przyszłości stosunków, jak da się to ocenić naprzód według zwykłego toku zdarzeń oraz szczególnych okoliczności danego wypadku. (Wyrok z 15. II. 1935 — C III 67/34K)

§ 925. Przewłaszczenie może być skutecznie oświadczone poza lokalem sądowym. Brak protokołu jest nieistotny, ponieważ przewłaszczenie nie wymaga żadnej formy a ustawa o sądownictwie nie-spornem nie przewiduje konieczności dobrania protokolanta. (Wyrok z 21. XII. 1934 — C III 534/34).

§ 994. Do kategorii nakładów koniecznych należą nakłady służące nietylko utrzymaniu rzeczy, lecz również należytemu gospodarowaniu. Wobec tego ma charakter nakładów koniecznych założenie światła elektrycznego i wodociągu. (Wyrok z 2. XI. 1934 — C III 378/33).

§ 1568. Winę małżonka może w pewnych okolicznościach wykluczyć stan chorobowy, który wprawdzie nie podpada pod stan nieprzytomności lub stan psychiczny określony w § 104 1, 2 kc, który jednak ze względu na swe nasilenie odbiera człowiekowi możliwość opanowania swych czynów. Do tych stanów zaliczyć należy także ciężkie wypadki hysterji, nie wchodzące w zakres choroby umysłowej, w których bądź całkowicie może być wykluczona odpowiedzialność za czyny popełnione w takim stanie, bądź zależnie od okoliczności sprawy można mówić o zmniejszeniu winy i pozbawieniu samego czynu charakteru ciężkiego przewinienia. (Wyrok z 11. I. 1935 — C III 436/34).

Pruska ustawa wykonawcza do kodeksu cywilnego.

Art. 54, 89. Przepisy pruskiego powszechnego prawa krajowego o przedawnieniu zostały zastąpione przez odnośne normy kodeksu cywilnego nawet w odniesieniu do stosunków prawnych, które po wejściu w życie kodeksu cywilnego normują się według prawa pruskiego, jeżeli przepisy dotyczące tego stosunku nie powołują w granicach dopuszczalnych szczególnych norm prawa pruskiego o przedawnieniu. Na skutek ten, wynikający z cytowanego § 54, pozostaje bez wpływu art. 89 1. 1 ust. 2 in fine, gdyż przepisy ustępu 9 tytułu 9 utrzymane są w mocy tylko w granicach zastrzeżeń ustawy wpro-

wadczej do kodeksu cywilnego, a ustawa ta w przedmiocie przedawnienia ogólnego zastrzeżenia na rzecz dawniejszych ustaw nie zawiera, tak iż do pomyślenia są tylko szczególne dawniejsze przepisy o przedawnieniu w ramach przedmiotów zastrzeżonych ustawą wprowadzącą. Skoro więc §§ 88 do 91 II 10 prusk. powsz. pr. kraj. żadnego szczególnego przepisu o przedawnieniu nie zawierają, przeto przedawnienie o-dnośnych roszczeń podlega przepisom kodeksu cywilnego. Roszczenia te nie mają charakteru roszczeń z niedozwolonej czynności, mogą conajwyżej z roszczeniami takimi konkurować, podlegają zatem dla braku szczególnych przepisów ogólnemu przedawnieniu w okresie 30-letnim. (Wyrok z 20. XII. 1934 — C III 296/33).

Ustawa o ruchu samochodów z 3. V. 1909 (Dz. Ust. Rzeszy str. 437).

§ 17. Przy wyrównaniu odpowiedzialności na podstawie powyższego przepisu uwzględnić należy nie tylko odszkodowanie należne osobom trzecim, lecz również szkodę, której doznał każdy z podmiotów zobowiązanych do odszkodowania. (Wyrok z 11. I. 1935 — C III 343/33).

Pruska ustawa z 1. VIII. 1909 o odpowiedzialności państwa za urzędników (zbiór prusk. ust. str. 691).

§ 1. Naczelnik Urzędu Okręgowego (Amtsvorsteher) nie jest bezpośrednim urzędnikiem państwowym w rozumieniu § 1. (Wyrok z 11. I. 1935 — C III 25/34).

Rozporządzenie Naczelnej Rady Ludowej z 25. VI. 1919 dotyczące zezwolenia na przewłaszczenie nieruchomości (Tygodnik Urzędowy str. 140).

Art. 1. Wpis jako właściciela do księgi wieczystej nie stwarza praesumptio iuris et de iure, że udzielono zezwolenia na przewłaszczenie. Chodzi o zwykłe domniemanie prawne z § 892 kc, które obalone być może wszelkimi dopuszczalnymi środkami dowodowemu (Wyrok z 18. I. 1935 — C III 40/34).

Art. 1. Uzyskanie zezwolenia na przewłaszczenie w toku procesu nie ma żadnego znaczenia, jeżeli udzielono go po ostatecznej odmowie czyli w czasie, gdy wskutek tej odmowy umowa o zbycie nieruchomości stała się bezskuteczną. (Wyrok z 18. I. 1935 — C III 40/34).

M. Lisiewski,
Sędzia Sądu Najwyższego.

ORZECZNICTWO

NAJWYŻSZEGO TRYBUNAŁU ADMINISTRACYJN.

I. POSTĘPOWANIE PRZED WŁADZAMI ADMINISTRACYJN.

130. W wypadku, gdy wydział wojewódzki z jakiegokolwiek powodu jest niezorganizowany, może wojewoda na zasadzie art. 57 ust. 1 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej o władzach administracji ogólnej (poz. 86 Dz. Ust. z r. 1928) wydać decyzję samodzielnie, bez udziału wydziału wojewódzkiego, chociażby zwłoka nie zagraża interesowi publicznemu. (29. marca 1935 r. L. Rej. 9450/33).

131. Uznanie przez władzę odwoławczą zebranego przez I instancję administracyjną materiału dowodowego za niedostateczny dla rozstrzygnięcia przez nią odwołania nie omoże być podstawą do uchylenia orzeczenia władzy administracyjnej I instancji. (15 lutego 1935 r. L. Rej. 6989/32).

II. SPRAWY URZĘDNICZE

132. Dla powzięcia zakazu w ramach ust. 2 § 40 rozporządzenia Rady Ministrów z 8 lipca 1929 poz. Dz. Ust. nie jest wymagane stwierdzenie *z a s z ł y c h* już konkretnych faktów naruszenia obowiązków lub nienależytego wykonywania czynności służbowych przez danego pracownika w związku z wykonywaniem przez niego zajęcia ubocznego. (26. marca 1935 r. L. Rej. 2378/32).

133. W myśl artykułu 11 ustawy emerytalnej z dnia 1 grudnia 1923 r. w brzmieniu, ogłoszonem w Dzienniku Ustaw z roku 1931 poz. 380 — służba wojskowa nie wlicza się do okresu dziesięcioletniej służby państwowej, uzasadniającej zastosowanie tego artykułu. (3 stycznia 1935 r. L. Rej. 9892/31).

III. SPRAWY SKARBOWE

1. *Należytości i opłaty państwowe.*

134. Wobec treści art. 6 ustawy o Państwowym Funduszu Drogowym z 3 lutego 1931 (poz. 81 Dz. Ust.) obowiązek opłaty trwać może tylko tak długo, dopóki istnieje obciążony nią pojazd mechaniczny. (27 lutego 1935 r. L. Rej. 3224/32).

135. Przychylenie się do prośby podatnika o wstrzymanie wykonania nakazu płatniczego aż do załatwienia wniesionego odwołania bez żadnych zastrzeżeń — jest równoznaczne z odroczeniem terminu płatności należności podatkowej według art. 3 ustawy z 31 lipca 1934 r. (7 marca 1935 r. L. Rej. 8564/32).

136. Zmiana w orzeczeniu o kosztach sporu, dokonana przez Sąd pierwszej instancji przy ponownym rozstrzygnięciu sprawy na skutek częściowego uchylenia wyroku przez wyższą instancję, winna być przez władzę wymiarową uwzględniona z urzędu (§ 20, (1), 1, 2, lit. b ust. 2 ces. rozp. z 15 marca 1935 r. Nr. 70 austr. Dz. P. P. (13 marca 1935 r. L. Rej. 5485/30).

137. Wymogiem uznania uiszczenia opłaty od umowy, zawartej z urzędem państwowym za dokonane na zasadzie wymiaru urzędowego, jest stwierdzenie uiszczenia, zaopatrzone datą i podpisem tego urzędu na egzemplarzu umowy, wydanym stronie (art. 32 ust. 2 u. o. s. i § 93 lit. h rozp. wyk.). (18 marca 1935 r. L. Rej. 6460/32).

2. Podatek dochodowy.

138. Wykazany w zamknięciu rachunkowym osoby prawnej, opodatkowanej na zasadzie art. 21 ustawy o podatku dochodowym (poz. 411/25 Dz. Ust.), zysk na różnicy kursu akcji Banku Polskiego nie podlega zwolnieniu od opodatkowania na zasadzie art. 77 statutu Banku Polskiego (poz. 966/27 Dz. Ust.). (28 lutego 1935 r. L. Rej. 9508/31).

139. W myśl art. 33 rozporządzenia Prezydenta R. P. o rozbudowie miast (poz. 372/27 Dz. Ust.) jak i art. 2 takiegoż rozporządzenia Prezydenta R. P. z r. 1930 (poz. 508 Dz. Ust.) dla przyznania odliczenia kosztów budowy od dochodu podatkowego decydujące jest nie opodatkowanie danych dochodów w jakimś określonym czasie, lecz czas uzyskania dochodów. (25 lutego 1935 r. L. Rej. 1433/32).

140. Spółnik spółki z ogr. odp. nie może bronić się przeciw obowiązki podatkowemu zarzutem, iż udział w spółce posiada tylko powierniczo. (5 marca 1935 r. L. Rej. 8298/32).

141. Księgowość pojedyncza, jako jeden ze systemów prawidłowej księgowości, nie może być uznana za pozbawioną wszelkiej siły dowodowej w rozumieniu art. 60 ustawy o państwowym podatku dochodowym (poz. 411/25 Dz. Ust.). (27 lutego 1935 r. L. Rej. 8708/32).

142. Suma, odłożona przez przedsiębiorstwo budowy przegrody na koszty przyszłych robót stosownie do zobowiązania, istniejącego z mocą umowy o budowę już w dacie bilansu, nie stanowi funduszu rezerwowego w rozumieniu art. 21 ust. 2 ustawy o państwowym podatku dochodowym (poz. 411/25 Dz. Ust.). (28 lutego 1935 r. L. Rej. 9641/33).

143. Przeznaczenie odszkodowania ubezpieczeniowego za spalone objekty, względnie jego nadwyżki ponad wartość utraconych przedmiotów majątkowych, na odbudowę czy inne nabycie nowych

przedmiotów w miejsce utraconych — nie odbiera mu charakteru dochodu podatkowego w rozumieniu art. 21 ustawy o państwowym podatku dochodowym (poz. 441/25 Dz. Ust.) (25. lutego 1935 r. L. Rej. 917/32).

144. Kwoty wpłacone właścicielowi niewykończonego budynku na wykończenie mieszkań przez najemców tychże mieszkań, stanowią przychód z budynku w rozumieniu art. 6 i 16 ustawy o podatku dochodowym (poz. 411/25 Dz. Ust.). (7 marca 1935 r. L. Rej. 7346/32).

145. Wezwanie podatnika, który nie złożył w terminie zeznania o dochodzie, przez Przewodniczącego Komisji Szacunkowej na zasadzie art. 58 ustawy o podatku dochodowym (poz. 411/25 Dz. Ust.) do złożenia wyjaśnień nie stoi na przeszkodzie ustaleniu zaliczności z art. 50 ust. 5 tejże ustawy przez Komisję Odwoławczą (7 marca 1935 r. L. Rej. 9245/32).

3. Podatek przemysłowy.

146. Wezwanie z art. 56 ustawy o państwowym podatku przemysłowym w brzmieniu, ustalonym w rozporządzeniu Prezydenta Rzeczypospolitej z 19 grudnia 1931 r., poz. 881 Dz. Ust., nie podlega zaskarżeniu w toku instancji. (28 lutego 1935 r. L. Rej. 437/34)..

147. Przewodniczącemu Komisji Odwoławczej nie przysługuje prawo skargi do Najwyższego Trybunału Administracyjnego na orzeczenie karne Komisji Odwoławczej w przedmiocie grzywnien z art. 98 ustawy o państwowym podatku przemysłowym poz. 550/25 Dz. Ust. (21 marca 1935 r. L. Rej. 1410/32).

148. a) Do obrotu banku w rozumieniu art. 5 p. 2 ustawy o p. p. Dz. Ust. poz. 550/25 wlicza się przychód w postaci procentu od papierów wartościowych bez względu na to, czy papiery te traktuje bank jako lokatę kapitału, czy też jako towar.

b) Nie zmienia istoty rzeczy okoliczność, że dany papier uzmysławia udział konsorcjalny banku w obcym przedsiębiorstwie.

c) Straty, powstałe na skutek całkowitego odpisania wartości takich udziałów konsorcjalnych «powodu likwidacji przedsiębiorstwa, odlicza się od zysku brutto narówni ze stratami, powstałymi na skutek sprzedaży takichże papierów. (7 marca 1935 r. L. Rej. 2010/33).

4. Podatek domowy.

149. Okoliczność, że mieszkania w budynku, położonym w gminie wiejskiej, są użytkowane bezpłatnie, nie wyklucza uznania tego budynku za dochodowy w rozumieniu § 1 lit. B. rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z 17 czerwca 1924 r. poz. 523 Dz. Ustaw. (6 marca 1935 r. L. Rej. 8899/32).

IV. SPRAWY ROLNE

150. Art. 197 niem. kodeksu cywilnego, traktujący o przedawaniu odsetek, nie ma zastosowania do należności, wynikających z tytułu użytkowania rozparcelowanych gruntów państwowych do chwili przeniesienia prawa własności (art. 61 ustawy o wykonaniu reformy rolnej z 28 grudnia 1925 r. poz. 1/26 Dz. Ust.), jakkolwiek należność tę określono w stosunku procentowym do ceny sprzedaży. (15 lutego 1935 r. L. Rej. 10686/32).

151. W ustawie o wykonaniu reformy rolnej z 28 grudnia 1925 poz. 1/26 Dz. Ust. nie są przewidziane przed wydaniem orzeczenia z art. 61 żadne przedwstępne decyzje w przedmiotach, tym artykułem objętych. (19 lutego 1935 r. L. Rej. 1196/33).

152. Upływ 6-miesięcznego terminu, przewidzianego w części 2 art. 63 ustawy o wykonaniu reformy rolnej z 28 grudnia 1925 poz. 1/1926 Dz. Ust., nie uprawnia Ministra Reform Rolnych do zarządzenia wykonania parcelacji przez Urząd Ziemski, lub Państwowy Bank Rolny na koszt i niebezpieczeństwo instytucji do parcelacji upoważnionej, bądź właściciela dóbr parcelowanych, o ile nie zachodzi jeden z warunków, wymienionych w części I tegoż art. 63. (22 stycznia 1935 r. L. Rej. 5005/31).

153. Do sporów z tytułu niespełnienia warunków przewidzianych w art. 3 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z 19 listopada 1927 poz. 909 Dz. Ust., nie ma zastosowania tryb postępowania, przewidziany w art. 6 tegoż rozporządzenia. (13 marca 1935 r. L. Rej. 1905/32).

154. Deklaracje, złożone w trakcie znoszenia służebności trybem umownym, zawierające zrzeczenie się przez dziedzinę służebną pewnych korzyści na rzecz dziedziny władnącej, nie mają mocy wiążącej przy znoszeniu później tychże służebności trybem postępowania przymusowego. (5 marca 1935 r. L. Rej. 9518/31).

V. OBYWATELSTWO

155. Postanowienia zawarte w art. 16 rozporządzenia ministerjalnego z 7 czerwca 1920 r. (poz. 320 Dz. Ust.), a dotyczące unieważnienia orzeczeń w sprawach obywatelstwa utraciły na podstawie art. 119 rozporządzenia o postępowaniu administracyjnym (poz. 341 Dz. Ust. z r. 1928) — moc obowiązującą. (11 lutego 1935 r. L. Rej. 665/33).

VI. PRAWO WODNE

156. Do orzekania o odszkodowaniu spowodu zakazu, zawarte w art. 118 ust. 1 lit. e) ustawy wodnej nie są powołane władze administracyjne. (13 grudnia 1934 r. L. Rej. 8165/32).

157. Przyznane w art. 64 (ustęp 2 ustawy wodnej poz. 574 Dz. Ust. z r. 1928) uprawnienie do zmuszenia przedsiębiorcy, aby *bez* odszkodowania wykonał roboty potrzebne do usunięcia szkodliwych skutków urządzenia zakładu wodnego, albo aby je całkiem usunął, mają także zastosowanie do wypadków wygaśnięcia uprawnienia wodnego w inny sposób, o ile specjalne przepisy nie stanowią inaczej. (26 lutego 1935 r. L. Rej. 10736/32).

VII. UBEZPIECZENIA

158. Okoliczność, że osoba, co do której zachodzą warunki z art. 3 ustawy z 19 maja 1920 r. (poz. 272 Dz. Ust.) jest emerytowanym wojskowym, nie ma wpływu na obowiązek ubezpieczenia tej osoby na wypadek choroby. (14 lutego 1935 r. L. Rej. 7047/32).

159. Zatrudnieni w przedsiębiorstwie przemysłowym, lub handlowem konfidenci względnie wywiadowcy, których czynność polega wyłącznie na śledzeniu dostaw firm konkurencyjnych — nie są pracownikami umysłowymi w rozumieniu art. 3 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 24 listopada 1927 r. o ubezpieczeniu pracowników umysłowych (Dz. Ust. poz. 911). (22 lutego 1935 r. L. Rej. 9499/32).

160. Za kasjerów w rozumieniu p. 8 art. 3 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 24 listopada 1927 r. (Dz. Ust. poz. 911) należy uważać pracowników, wykonywujących funkcje kasowe w ogólnym tego słowa znaczeniu, a więc zajętych odbieraniem, wydawaniem i przechowywaniem pieniędzy. (22 lutego 1935 r. L. Rej. 9771/32).

VIII. SPRAWY WYZNANIOWE I KOŚCIELNE

161. Przepisy § 36 ustawy z dnia 7 maja 1874 austr. dz. p. p. Nr. 50 o uregulowaniu zewnętrznych stosunków prawnych Kościoła Katolickiego, tudzież przepisy ustawy z dnia 31 grudnia 1894 austr. dz. p. p. Nr. 7 ex 1895, zawierające postanowienia uzupełniające do powyższego § 36 cyt. ustawy z dnia 7 maja 1874 r., o pokrywaniu potrzeb katolickich gmin parafjalnych, nie pozostają w sprzeczności z postanowieniami Konkordatu, zawartego między Rzeczpospolitą Polską a Stolicą Apostolską, ogłoszonego w Dzienniku Ustaw z 18 lipca 1925 r. pod poz. 501, a zatwierdzonego ustawą z dnia 23 kwietnia 1925 r. poz. 324 Dz. Ust. i wobec tego nie utraciły mocy obowiązującej na obszarze Województwa Śląskiego, z uwagi na postanowienia art. XXV tego Konkordatu. (10 grudnia 1934 r. L. Rej. 5337/31).

162. W przypadku, gdy po rozdziale mandatów między połączone ze sobą listy kandydatów na podstawie dzielnika w myśl

§ 57 rozporządzenia Ministra Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego z 23 grudnia 1927 r. w sprawie regulaminu wyborczego dla wyboru organów zarządu w gminach wyznaniowych żydowskich poz. 38 z r. 1928 Dz. Ust., pozostaje kilka miejsc, stosowanie analogji z trzech ostatnich ustępów § 56 tego rozporządzenia nie jest ani przeciwne duchowi tego prawa ani niezgodne z zasadami prawidłowej interpretacji prawa. (11. marca 1935 r. L. Rej. 2791/30).

IX. ZAWODY WOLNE

163. Sporadyczne wykonywanie poszczególnych prac mierniczych w czasie służby państwowej nie odpowiada pojęciu samodzielnej pracy w miernictwie w rozumieniu art. 6 p. b. ustawy z 15 lipca 1925 r. o mierniczych przysięgłych poz. 454/28 Dz. Ust. (25. X. 1934 r. L. Rej. 8682/32).

164. Mierniczkowie przysięgli w województwie lwowskim nie mają prawa używania języka ruskiego ani przy napisach na operatach urzędowych, ani na pieczęciach urzędowych. (26 listopada 1934 r. L. Rej. 7134/31).

X. SPRAWY INWALIDZKIE

165. a) Przepis, objęty ustępem pierwszym art. 71 ustawy z dnia 17 marca 1932 r. o zaopatrzeniu inwalidzkim w brzmieniu rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 28 października 1933 r. poz. 31 Dz. Ust. z r. 1935 dotyczy także inwalidów, którym już poprzednio przyznano zaopatrzenie pieniężne.

b) Wspomniany pod 1 przepis, mówiąc o utracie zdolności zarobkowej, rozumie przez to, zgodnie z wypowiedzianą w art. 5a tej samej ustawy definicją tego pojęcia, uszkodzenie zdrowia, powstałe w czasie i w związku ze służbą wojskową, lub samo tylko pogorszenie się uszkodzenia zdrowia, służbą wojskową spowodowane. (9-go marca 1935 r. L. Rej. 8114/34).

166. a) Wstrzymanie dalszej wypłaty inwalidzkiego zaopatrzenia pieniężnego przez władzę orzekającą w myśl przepisu objętego ustępem pierwszym art. 71 ustawy z dnia 17 marca 1932 r. o zaopatrzeniu inwalidzkim w brzmieniu rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 28 października 1933 r. poz. 31 Dz. Ust. z r. 1935, przedstawia się jako prawidłowe wykonanie zamieszczonego w przepisie tym ustawowego nakazu.

b) Ponieważ wymieniony pod a) przepis zawiera termin wykonalności wydawanych w myśl jego decyzyj, do decyzyj tych nie mają zastosowania postanowienia art. 87 prawa o post. adm. (poz 341 Dz. Ust. z r. 1928). (9 marca 1935 r. L. Rej. 7003/34).

167. W postępowaniu przed Komisjami, orzekającymi o warunkach do zaopatrzenia inwalidzkiego w wypadkach, w których uznano prawomocnie częściowy związek przyczynowy stwierdzonego uszkodzenia ze służbą wojskową strony, wiąże Komisję później orzekającą nie tylko sam moment istnienia częściowo związku, lecz także poczynione przez odnośną władzę ustalenia co do stosunku ogólnej utraty zdolności zarobkowej do utraty tej zdolności, pozostającej w związku ze służbą wojskową, a tylko wtedy, gdy Komisja później orzekająca stwierdza pogorszenie stanu zdrowia inwalidy i na zasadzie przesłanek lekarskich dochodzi do przekonania, że pogorszenie to nie pozostaje wcale w związku przyczynowym ze służbą wojskową danego inwalidy, lub pozostaje w mniej korzystnym stosunku, niż poprzednio orzeczone, to może orzec odpowiednio do tych ustaleń, lecz orzeczenie takie winna oprzeć na należycie umotywowanej i uwidocznionej w' protokole rozprawy opinii lekarskiej. (20. marca 1935 r. L. Rej. 7708/32).

XI RÓŻNE

168. § 12 rozporządzenia z 12 lutego 1920 r. (Dz. U. Rz. str. 218) w brzmieniu nadanemu rozporządzeniem z 30 kwietnia 1926 r. (poz. 312 Dz. Ust.), dotyczący demobilizacji gospodarczej, ma zastosowanie do pracowników, zatrudnionych w lecznicach Spółki Brackiej w Tarnowskich Górach. (27 listopada 1934 r. L. Rej. 6575/32).

169. Rozporządzenie Prezydenta Rz. P. z 6 marca 1928 r. poz. 265 Dz. Ust. o opiece nad zabytkami ma zastosowanie także do przedmiotów, będących własnością Kościoła Katolickiego. (22 listopada 1934 r. L. Rej. 7557/31).

170. Nie może być kwestjonowana ważność rejestracji znaku towarowego pewnego przedsiębiorstwa z tego powodu, że w czasie między datą zgłoszenia, a datą rejestracji inne przedsiębiorstwo wprowadziło *via facti* znak taki sam w rozumieniu art. 181 rozp. Prez. Rz. z 22 marca 1928 r. poz. 384 Dz. Ust. (1 grudnia 1934 r. L. Rej. 2480/31).

171. Ograniczenie biernego prawa wyborczego do władz gminnych na terenie b. zaboru austriackiego z powodów wyszczególnionych w § 11 p. 1 i 2 ordynacji wyborczej dla gmin z dnia 12. VIII. 1866 r. może nastąpić tylko pod warunkiem »twierdzenia wymienionych tam przekroczeń i przestępstw wyrokiem sądowym. (22 marca 1935 r. L. Rej. 4288/32).

Dr. Włodzimierz Orski.

b. prez. Najw. Trybunału Admin.

ORZECZNICTWO NAJW. SĄDU WOJSKOWEGO

7. *Kodeks karny wojskowy.*

Art. 3 w związku z art. 43 i 46. Uznanie poborowego przez komisję przy poborze za zdolnego do służby wojskowej czyni wcielenie jego do wojska legalnem i nadaje mu charakter żołnierza aż do chwili zwolnienia ze służby. Nielegalnem — narówni np. z wcieleniem osoby płci żeńskiej — byłoby wcielenie tylko w tym wypadku, gdyby przy poborze komisja uznała poborowego *za* niezdolnego. Stwierdzenie przez lekarzy już po wcieleniu (legalnem) u żołnierza zwyrodnienia psychopatycznego, powodującego jego niezdolność do służby, sama przez się nie czyni wcielenia tego nieważnem, ani nie pozbawia go charakteru żołnierza, jedynie daje mu tytuł do domagania się zwolnienia ze służby. (5. X. 1934 r. R. 225/34).

Art. 31. Przez wyrażenie „wojskowy obowiązek służbowy”, użyte w art. 31 kkw. należy rozumieć nie ogólnie obowiązek służby wojskowej, lecz obowiązki szczególne, wynikające z istoty służby ((pełnionej funkcji), jaką sprawca pełnił lub obowiązany był pełnić. (9. X. 1934 r. R. 171/34).

Art. 43, 46. 1. Zakończenie dezercji może być uskutecznione przez zgłoszenie się sprawcy z zamiarem powrotu do szeregów wojska u władzy, uprawnionej do dysponowania zgłaszającym się, jako dezenterem. Zgłoszenie się sprawcy u władzy w jakimkolwiek innym zamiarze, przy jednoczesnym ukrywaniu charakteru dezentera względnie zamilczeniu o tej okoliczności, nie może być uznane za zgłoszenie się w celu spełnienia ciężącym na sprawcy obowiązku wojskowym. Zgłoszenie się dezentera przebywającego zagranicą do rejestracji wojskowej w Polskim Konsulacie, bez ujawnienia swego charakteru jako żołnierza dezentera, nie może być uznane za zgłoszenie się do rozporządzenia władz, a tern samem biegu dezercji nie przerywa. (22. I. 1935 r. R. 423/34).

2. Dezenter, posiadający fałszywy dokument o bezterminowym urlopowaniu, po odbyciu na jego podstawie ćwiczeń rezerwistów i po otrzymaniu po zakończeniu ćwiczeń 'dokumentu stwierdzającego przeniesienie go do rezerwy, nie może, mimo legalności tego dokumentu, wykazać nim dopełnienie przez siebie obowiązku wojskowego, albowiem wydanie tego legalnego dokumentu oparte było na dokumencie fałszywym. (29. I. 1935 r. R. 438/34).

3. Przepis art. 46 § 1 kkw. zawiera dwa stany faktyczne, uzasadniające kwalifikacje zbrodni z tego artykułu. W zdaniu pierwszym ustawodawca położył nacisk na czynnik subiektywny sprawcy, objawiający się w zamiarze trwałego uchylecia się od obowiązku wojskowego bez względu na czas jego trwania. W zdaniu drugim

o kwalifikacji decyduje czynnik przedmiotowy, wyrażony przez uchylenie się od obowiązku wojskowego na czas powyżej 6-ciu miesięcy bez względu na to czy sprawca miał zamiar trwałego uchylenia się. Przy kwalifikacji zbrodni tej według zdania drugiego art. 46 § 1 kkw. obowiązek ustalenia winy umyślnej ogranicza się do stwierdzenia umyślności w uchyleniu się od obowiązku wojskowego przez okres czasu powyżej 6-ciu miesięcy. Okoliczność zaś iż sprawca miał ponadto zamiar trwałego uchylenia się od obowiązku wojskowego — przy stosowaniu zdania drugiego — jest okolicznością wpływającą jedynie na wymiar kary. (29. III. 1935 r. R. 8/35).

Art. 45, 52. Przepis art. 45 kkw. ma zastosowanie do osób jeszcze do służby wojskowej niewcielonych (cywilnych), natomiast przepis art. 52 kkw. — do osób już wcielonych do formacji, to jest do żołnierzy w rozumieniu ustawy. (9. II. 1935 r. R. 461/34).

Art. 51. Okoliczność, że żołnierz po dokonaniu samouszkodzeniu uznany został w myśl przepisów San. 5/30 za zdolnego nadal do służby wojskowej (kat. A.) nie ma istotnego znaczenia dla zastosowania art. 51 kkw., gdyż przepis ten przewiduje nie tylko zupełną, lecz także częściową niezdolność sprawcy do spełnienia obowiązku wojskowego, którą niewątpliwie jest utrata dwóch paliczków prawego wskaziciela, czyniąca sprawcę mniej wartościowym żołnierzem-strzelcem. (12. I. 1935 r. R. 383/34).

Art. 52. Dla istoty występku z art. 52 kkw. bez znaczenia jest, czy władza została wprowadzona w błąd, samo bowiem już użycie środka, obliczonego na wprowadzenie w błąd, niezależnie od osiągnięcia skutków, wyczerpuje pojęcie przestępstwa dokonanego. (20. XI. 1934 r. R. 401/34).

Art. 72. Przełożony zaciąga u podwładnego pożyczkę, jeśli podwładny płaci na jego żądanie rachunek. Kwestja kto powinien być rachunek uregulować jest bez znaczenia, jeśli przełożony, żądając zapłaty rachunku przez podwładnego, zobowiązał się do zwrotu wydanych pieniędzy. (5. IX. 1934 r. R. 198/34).

Art. 78. 1. Karom przewidzianym w art. 78 § 1 podlega przełożony lub starszy w stopniu służbowym, który podwładnego lub "młodszego w stopniu służbowym uderza albo narusza jego nietykalność cielesną. Natomiast przepis § 3 tego artykułu, jak z treści jego wynika, ma zastosowanie tylko do przełożonych w stosunku do podwładnych, a nie do starszych stopniem służbowym w stosunku do młodszych w stopniu służbowym. (5. IX. 1934 r. R. 198/34).

2. Przedmiotem ochrony w myśl art. 78 § 3 kkw. (łącznie z art. 235, 236 i 237 kk.) jest całość fizyczna człowieka, niezależnie od jego stanu zdrowia. Uszkodzenie ciała w myśl powołanych przepisów zachodzi wtedy, gdy nietykalność ciała została bezprawnie

naruszona w sposób, który przerywa związek poszczególnych części ludzkiego organizmu między sobą, lub poszczególnych części danego organu ciała, niezależnie od tego czy poszczególne części organizmu lub organa były zupełnie zdrowe, czy też w stanie patologicznym. (29. I. 1935 r. R. 414/34).

Art. 91. Do istoty przestępstwa z art. 91 kkw. należy porzucenie przedmiotu służbowego, powierzonego do użytku służbowego, polegające na tem, że sprawca wyzbywa się przedmiotu służbowego, powierzonego mu do celów wykonywania służby z pogwałceniem praw właściciela przedmiotu t. j. Skarbu Państwa. Okoliczność gdzie, kiedy i wśród jakich okoliczności sprawca pozostawił powierzone mu przedmioty służbowe nie mają stanowczego znaczenia. (11. IX. 1934 r. R. 303/4).

Art. 93. Bronią typu wojskowego, wedle określenia zawartego w przepisie art. 2 Rozporządzenia Prez. Rapi. z dnia 27. X. 1932 r. (Dz. Ust. 94, poz. 807) jest broń, nadająca się do używania przez wojsko dla celów służbowych. Pojęcie jednak broni typu wojskowego nie jest identyczne z pojęciem broni służbowej. Broń typu wojskowego może przeto nie być bronią służbową w rozumieniu art. 93 kkw. (14. XII. 1934 r. R. 407/34).

II. Kodeks karny.

Art. 18. Dla zastosowania nadzwyczajnego złagodzenia kary w warunkach art. 18 § 1 kk. musi Sąd ustalić że odurzenie sprawcy nie wynikło z jego winy. To ustalenie faktyczne, niezależnie od tego na jakich podstawach względnie przesłankach zostało oparte, — nie może być przedmiotem zażalenia nieważności z przyczyny materialnej. (7. XI. 1934 r. R. 327/34).

Art. 47. Z brzmienia art. 47 § 1 lit. c kk. wynika, iż do orzeczenia utraty praw publicznych i obywatelskich praw honorowych nie wystarcza ustalenie, że zbrodnia jest przeciw mieniu lub że zaboru dokonano w celu przywłaszczenia, zwłaszcza że przysporzenie sobie korzyści nie jest równoznaczne z osiągnięciem zysku, natomiast konieczne jest ustalenie, że zbrodnię popełniono z chęci zysku. (22. XII. 1934 r. R. 389/34).

Art. 54. 1. Mylnem jest przypuszczenie, iż przepis art. 54 kk. nakazuje brać pod uwagę jedynie okoliczności związane z osobą oskarżonego, bowiem art. 54 kk. wymienia tylko przykładowo okoliczności, na które Sąd przy wymiarze kary ma zwrócić uwagę; wynika to z użytego w tym artykule na początku zwrotu: „sąd zwraca uwagę przedewszystkiem”. W myśl uzasadnienia komisji kodyfikacyjnej odnoszącego się do tego artykułu wynika, iż przy wymiarzeniu kary sąd ma obowiązek wszechstronnego zbadania wszelkich

indywidualnych właściwości sprawcy i okoliczności samego wydania. (9. II. 1935 r. R. 430/34).

2. Przy wymiarze kary nie wolno sądowi brać pod uwagę poprzednio popełnionego przez oskarżonego przestępstwa sprawą nie objętego, które zostało w swoim czasie objęte ustawą amnestyjną. Ponieważ to dawne przestępstwo z mocy ustawy zostało przebaczone i puszczone w niepamięć, to sądowi nie wolno było nawet czynić o nim wzmianki w motywach wyroku, w części dotyczącej uzasadnienia wysokości wymierzonej kary. (9. II. 1935 r. R. 461/34).

3. Kodeks karny (ani też kodeks wojskowy) nie daje bliższego określenia wypadku, czy też przypadku mniejszej wagi. Wobec tego ocena przypadku mniejszej wagi zależy od oceny sądu, jednakże sąd musi wskazać w wyroku podstawy, dla których uważa wypadek za zasługujący na łagodniejsze traktowanie, przyczem musi się kierować zarówno obiektywnymi danymi, ujawnionymi na przewodzie sądowym jak też i wskazaniem zawartymi w przepisie art. 54 kk. (2. III. 1935 r. R. 473/34).

Art. 57. Wedle dotychczasowej wykładni pojęć „z chęci zysku lub innych niskich pobudek” nie należy utożsamiać działania „z chęci zysku” z działaniem „z niskich pobudek”, gdyż przestępstw przeciw mieniu (kradzieży, przywłaszczenia i oszustwa), popełnianych prawie zawsze z chęci zysku, można również dokonać z pobudek moralnie dopuszczalnych, jak z nędzy i głodu, lub nawet z pobudek ideowych. W razie braku trudności w ustaleniu po stronie sprawcy „chęci zysku”, sąd ma możliwość a nawet obowiązek, przy wymierzeniu kar dodatkowych, rozważyć i stwierdzić, czy przestępstwa nie popełniono „z innych niskich pobudek”. (12. II. 1935 r. R. 471/34).

Art. 91. Księga materiałów jednorazowego użytku, prowadzona w oddziale, jest przedmiotem, stwierdzającym ilość obrotu materiałów w danym oddziale — niewątpliwie zatem stwierdza okoliczności, mogące mieć znaczenie prawne, — a zatem jest dokumentem w rozumieniu art. 91 § 3 kk. Nie odbiera temu przedmiotowi cech dokumentu ta okoliczność, że przy poszczególnych pozycjach tej księgi brak jest podpisu dowódcy oddziału i pieczęci urzędowej, bo przewidziany w instrukcjach sposób prowadzenia tej księgi tego nie wymaga — wystarczy przeniebrowanie księgi, jej przesnurowanie i zaopatrzenie pieczęcią i podpisem kwatermistrza oddziału. Również za dokumenty w rozumieniu art. 91 § 3 kk. należy uznać kwity kierownika warsztatu, podpisane przez uprawnione osoby, oraz rozdzielniki materiału taborowego jednorazowego użytku, gdyż i te stwierdzają okoliczności mogące mieć znaczenie prawne. (2. III 1935 r. R. 419/34). *Eugenjusz Bogdzewicz, major K. S.*

B. Inne sprawy sądowe

PODSTAWY JEDNOŚCI SĄDOWNICTWA I JEGO ZASADNICZE ZADANIE

Zawód sędziowski ma jak każdy inny swą własną indywidualną atmosferę. Tkwią w nim czynniki kształtujące właściwy mu światopogląd i charakter, już choćby dlatego, że jurisprudencja trudni się interpretacją obowiązującego prawa pozytywnego dla celów praktyki.

Sprawdzić tu można, że zawód i charakter oddziałują ustawnicznie i wzajemnie na siebie, albowiem jak wykonywanie zawodu, tak też i wspólność zawodowa, stanowią niewątpliwie tylko drogi, przez które zgodnie z doświadczeniem urabia się duch sędziowski i jego światopogląd.

Ten ostatni „przedstawia się jako coś, co narzuca się mimowoli sędziemu z prawnowo-wewnętrzny porządku życia zawodowego, — jako cel i doświadczenie, — co posiada własny byt i jest niezależne od jego osobistej indywidualności”, co stanowi niejako moralność grupy, wskazująca mu obowiązki i reguły postępowania.

Podstawy jedności sądownictwa, jako istoty realnej, szukać zatem należy w dziedzinie psychologicznej. Ona to sprawia, że duch jego trwa w właściwej mu formie, że ono samo żyje według własnych prawideł życiem niezależnym i że utrzymuje się w psychologicznej tożsamości wśród wiecznej zmiany indywidualnych jego członków.

Na tej drodze spotykamy się z niejako ponadczasowym, trwałym duchem prawa i sprawiedliwości, który zapładnia życie psychiczne poszczególnych uczestników grupy sądowniczej własnymi zasadami i celami, jednakowemi niejako w zakresie myślenia, dyspozycjami do sądów, przekonań i wniosków.

Jest to zatem specjalna duchowość, która układając się głębokimi warstwami w psyche poszczególnych jednostek, działa u sędziego jako regulująca zasada w zakresie jego pojęć o zadaniach wymiaru sprawiedliwości i kieruje nim na tem polu. Korzenie tej specyficznej ponadindywidualnej duchowości sięgają w sądownictwie głęboko, albowiem czerpią żywotne soki ze wspólnego podłoża idei prawa, ze wspólnej pozycji społeczno-prawnej, identyczności pracy zawodowej, wspólności dążeń i interesów uczestników grupy i ich opinji, będącej w wewnętrznym poszanowaniu społeczności sądowniczej.

Jest to zatem nieprzerwany wpływ własnego otoczenia i pewnego rodzaju niezmienna dekoracja, z którą spoiła się ściśle kawa myśli i uczuć z wyszytymi na niej wzorami.

Te czynniki stoją niejako na straży jedności sądowniczej, przy czem duże znaczenie przypisać należy temu zjawisku, że w sądownictwie pozostaje zawsze dość wielka ilość funkcjonujących w niem członków dawniejszych, którzy wpływają na nowych. Znaczenie tego zjawiska jest dużej miary, gdyż ono pozwala zachować grupie sądowniczej, — poprzez wszystkie zmiany indywidualne, — owego ducha, znamionującego jej istotę. Stwarza ono wraz z poprzedniami czynnikami dla wszystkich, pozostających w łączności sądowniczej, ważny i bezwarunkowo wiążący obręb idei, nakreśla im widoczne i pewne linje zasadnicze światopoglądu, skłaniając ich w ten sposób nieświadomie do podporządkowania tymże indywidualnych poglądów.

W ten sposób dokonuje się proces unifikacji przekonań i jedności grupy.

Aby uprzytomnić sobie dokładniej i łatwiej zarazem wspomniany proces unifikacyjny, trzeba mieć na względzie jedynie, że zawód sędziowski jest z istoty swej przeznaczony do obsługi prawa, a prawo samo jest również zagadnieniem psychologicznem.

Prawo bowiem przeżywa się w psychce, tkwi w świadomości naszej, dochodząc tam na drodze naturalnej, albowiem wszyscy ludzie, wychowani w zwykłych warunkach życia ludzkiego, osiągają zdolność do przeżyć prawnych. Prawo jest przejawem kultury i kształtuje się na jej zasadzie. Rodzi się bowiem z niej i dla niej istnieje, gdyż z jednej strony pochodzi z kultury minionej, z drugiej zaś zapładnia grunt dla nadchodzącej.

W ciągu ludzkiego rozwoju ukształciło się jego pojęcie, zlokalizowało się we wnętrzu duchowem człowieka, a stawszy się jego własnością, reprezentuje nieocenioną wartość przedewszystkiem moralną. O nim można powiedzieć, że poczyna się w głosie krwi człowieka cywilizowanego i jest rdzeniem psychicznym społeczeństwa.

Treść procesów psychicznych typu prawnego stanowią wyobrażenia różnych rodzajów czynności w połączeniu z prawnymi emocjami repulsywnymi albo apulsywnymi. Emocje te jak wogóle impulsy etyczne odznaczają się specyficznymi właściwościami. Posiadają mianowicie w stosunku do innych podrażnień popędowych pewien specjalny, mistyczny, autorytatywny charakter, przedstawiają się jako impulsy o wyższej aureoli i powadze, jakby pochodziły z jakiegoś nieznanego, pełnego tajemniczości źródła. Przeżywamy je jako ograniczenie wolności, jako przeszkodę w wolnym

wyborze i załatwianiu naszych celów i pragnień, jako wreszcie silny nacisk w kierunku postępowania, z wyobrażeniem którego łączą się odnośne emocje. Tego rodzaju impulsom towarzyszy świadomość powinności. Jeżeli chodzi o emocje prawne, to łączą się one w świadomości naszej z poczuciem obowiązku nakazującego, jako zobowiązania prawnego wedle którego jedna strona winna, drugiej zaś przysługuje, należy się. Z powyższego wynika, że prawa nie doświadcza się bez świadomości idei o zachowaniu się, które ono; uważa za obowiązkowe. Specjalnie uwidacznia się to w dziedzinie prawa karnego, które jako przeżycie nakazujące, domaga się nadto zastosowania kary, wrazie jakiegoś przestępstwa. To ostatnie jest naruszeniem prawa. Wzbudza ono emocje odwetowe, które o ile są oficjalnie uznane przez społeczeństwo, powodują nałożenie kary.

Sędzia karny, na którego nałożono urzeczywistnienie odwetu, podlega niewątpliwie również tego rodzaju emocjom, gdyż emocje odwetowe, wzniecane wskutek przestępstwa, istnieją nie tylko u bezpośrednio pokrzywdzonego, lecz żyją także u wszystkich, u których tkwi świadomość naruszonego prawa.

Z powyższego jest jasnym, że „zjawiska prawne z natury swej oddziałują na zachowanie się i charakter ludzi. Dzięki temu prawo uzyskuje w życiu społecznym wielkie znaczenie. Już sama świadomość powinności prawnej i świadomość uprawnienia wywiera duże znaczenie socjalne dzięki działaniu specyficznych emocyj prawnych w kierunku motywacyjnym i pedagogicznym. Emocje prawne same przez się nie wyznaczają charakteru i kierunku postępowania. Dopiero dzięki społecznie — psychicznym procesom, które wywołują zjawienie się etycznych, emocjonalno-intelektualnych połączeń, otrzymują one kierunek i tą treść, która pod względem motywacyjnym i pedagogicznym odpowiada ogólnemu dobru. W następstwie tego przeżycia prawne działają w społecznie pożądanym kierunku”.

Sędzia, który na tle tych przeżyć natury prawnej, wykonuje swe czynności zawodowo, tkwi siłą rzeczy całkowicie w zadaniach prawa, żyje w nich i zbliża się jako praktyk najbardziej do idei prawa samego. Trzymając w swym ręku wagę, — jako symbol sprawowanej władzy, — odważa na niej rzucone na szalę, sprawy dla utrzymania porządku i bezpieczeństwa w życiu społeczno-państwowym. Jest on czynnikiem, u którego istnieje poczucie bezpośredniości w tworzeniu kultury, przeświadczenie, że ta kultura jest jego i z niego, że przez nią sprawuje duchowo władanie społeczeństwem, służy moralnym, gospodarczym i kulturalnym potrzebom społeczeństwa i państwa. Wreszcie wierzy, że jest ogniwem łań-

cucha, wspinającego się ku pięknu, dobru i prawdzie, że pracując nad mocą i blaskiem tego ogniwa, pracuje na rzecz całego łańcucha, na rzecz prawdy wszystkich prawd.

W tem kryje się równocześnie wyjaśnienie, dlaczego w istocie sądownictwa tkwi pierwiastek i pragnienie wolności wewnętrznej. Pierwiastek ten wypływa nie z żądz fizycznego panowania i władzy, a właśnie z poczucia najściślejszego zespolenia się z cywilizacją, domagającego się dlań niezależności w celu najdoskonalszego wykonywania zasad sprawiedliwości.

Poczucie tej samodzielności tkwi w samym pojęciu sądownictwa, albowiem prawo, jako takie, może być wykonywane przez organy tylko od tego prawa zawisłe. Łączy się to istotnie tak dalece z pojęciem sędziego, że niemożnaby nazwać nim kogoś, kto szukałby prawa gdzieindziej jak w swej odpowiedzialności, w swem przeświadczeniu i sumieniu. Jurysdykcja, opierając się zatem na tej zasadzie, miarę dla swej działalności czerpie z prawa, jako normy dla wszystkich równej, ważnej i jednolitej. Ona jest źródłem tendencji sędziów i ich woli, wyrażeniem wyroku tego co ma być ogólnie wiążącym.

Aczkolwiek miarą dla działalności sędziów jest norma prawna, niemniej jednak kierują się oni w praktyce maksymami i poglądami, które nabyli w swej pracy zawodowej — mianowicie doświadczeniem. Z różnych bowiem zdarzeń uzyskuje sędzia wyobrażenie o istocie, znaczeniu i warunkach działalności prawnej, w szczególności prawno-karnej, a wytworzywszy sobie na tej podstawie zapastrywania, działa pod ich wpływem.

Zasady przewodnie sędziego karnego rodzą się zatem z konieczności życiowych, ze stanów faktycznych, które siłą rzeczy uzyskać muszą przewagę nad zasadami abstrakcyjnych norm prawnych. Zapastrywania jego i zasady, które przeszły już na tej drodze próbę ogniową życia, które życie samo najaw wydobyło i ukształciło, stają się przekonaniem sędziego. Właśnie przez to doświadczenie i przeżycia, przekonania te mają dla jego jaźni moc własności i prawdy, która go obowiązuje.

Jak bowiem prawo musi służyć celom społeczno-państwowym, a nie istnieje tylko dla siebie samego, tak i sędziowie nie spełniają swego zadania przez samo poznanie prawa i jego teoretyczne stosowanie, a muszą ustosunkować się do norm prawnych, mając w swej działalności zawodowej przedewszystkiem względy użyteczne na oku.

W ten sposób sędzia działa pod wpływem utajonych w nim sił moralnych i przekonań, wyrosłych na tle życiowego doświadczenia indywidualnego i zawodowego. Żarzą się one w duszy jego

płomieniem jasnym, gdyż stanowią odbicie wiary w jego misję kulturalną i narodową. Pod ich nakazami zostają ujmowane przez niego wszystkie zagadnienia prawno-karne. Tej jego wierze i poglądom podporządkowuje on całą działalność zawodową, uważając, że prawo jest funkcją całokształtu kultury i że służy jej celom.

W psychice sędziego istnieje prawo doskonalenia się w sprawach sprawiedliwości, a to przez gruntowny obowiązek, dojrzałą rozważę, które w skojarzeniu z rozumem, wiedzą i miłością umożliwiają mu spełnienie jego zadania.

Działając w tym duchu jest on przeświadczony, że w stosowaniu ustaw chroni z jednej strony prawa indywidualne, z drugiej strony sędzia nie widzi rozpatrywanej sprawy w abstrakcyjnym odosobnieniu, ale na tle i w związku z całokształtem zagadnień, które narzucając mu się jako siły życiowe, stanowią zarazem podstawę do wyrokowania. Wyrokowanie bowiem musi mieć na widoku nie tylko dobro zainteresowanych, ale także społeczeństwa, porządku prawnego, a przede wszystkim państwa.

Wchodzi tu zatem cały szereg różnych momentów, które decydują o tym, że w rezultacie gwiazdą przewodnią wymiaru sprawiedliwości mogą być li tylko realne potrzeby kultury.

Tak jak prawo jest pomocne i korzystne dla społecznie koniecznego postępowania ludzi, jak gwarantuje ono wypełnienie niezbędnych dla bytu społeczeństwa czynności, tak wymiar sprawiedliwości musi rozwijać się w ramach społeczno-państwowego interesu.

Niewątpliwie taki cel musi przyświecać sądownictwu w pracy zawodowej. Cel ten jest dla niego tak widoczny, bliski i osiągalny, że łączące się z tern przeżycia emocjonalne, wyrażają się koniecznością bezwzględnego realizowania go w praktycznej działalności sędziowskiej. Przeżycia te zostają wywołane motywami rzeczowo idealnymi, przez co i właśnie dlatego odnośne dążenia nabierają specjalnej tężyzny i bezwzględności. Okoliczność ta właśnie powoduje, że wytyczną dla zawodowo praktycznej działalności sędziego jest zawsze i przede wszystkim zachowanie porządku prawnego.

Należałoby życzyć, ażeby czynności sądownictwa utrzymane były w tak pojętych granicach, albowiem stanowiłoby to dowód o najlepiej pojętym stosunku jego do zadań państwowych.

Sędzia Ap. Zygmunt Wolski (Poznań).